

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Cyrlometodějská teologická fakulta

Katedra církevních dějin a dějin křesťanského umění

Martin Jindřich Poláček OP

REGINALD DACÍK – TEOLOG
A DUCHOVNÍ UČITEL

Diplomová práce

Vedoucí práce: prof. PhDr. František X. Halas CSc.

Olomouc 2010

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně a použil přitom jen uvedené prameny a literaturu.

V Olomouci dne 21. dubna 2010

.....

podpis autora

Děkuji prof. PhDr. Františku X. Halasovi CSc. za pomoc při výběru tématu, za odborné vedení a mnoho cenných rad a podnětů, které mi poskytl. Též děkuji P. Česlavu Plachému OP a svým přátelům za podporu a trpělivost.

Obsah

Úvod.....	6
1 Reginald Dacík – vlivy, růst, duchovní povolání	8
1.1 Rodiště.....	8
1.2 Dětství	10
1.3 Mládí a povolání.....	12
1.3.1 Řád kazatelů – nový život Reginalda Dacíka	16
1.4 Noviciát	19
1.5 Studium	26
2 Reginald Dacík – teolog a učitel	32
2.1 Generální studium Olomouc	32
2.2 Edice Krystal	37
2.3 Pražský převor.....	41
3 Reginald Dacík – vězen a oběť komunistického režimu	45
3.1 Likvidace klášterů	45
3.1.1 Dominikáni.....	46
3.2 Zatčení – proces.....	48
3.2.1 Proces	53
3.3 Vězení.....	55
4 Reginald Dacík – duchovní otec	64
4.1 Návrat	64
4.2 Velehrad	67
4.3 Závěr života.....	75
4.3.1 Rozloučení s Reginaldem Dacíkem.....	79
Závěr.....	81
Použité prameny a literatura	83

Předmluva

Nikdy jsem neměl možnost setkat se s otcem Reginaldem Dacíkem osobně. K našemu seznámení došlo až dlouho po jeho smrti, skrze svědectví mého novicmistra. Byla to především jeho kniha *Prameny duchovního života*, která mě upoutala a uvedla do hlubšího spojení s Kristem. Ještě více mě oslovilo a k poznání osobnosti Reginalda Dacíka zlávalo osobní vyprávění otce novicmistra. Častokrát jsem slyšel o různých událostech z jeho bohatého života především od našich starších otců, kteří vždy o prvorepublikové dominikánské generaci mluvili s respektem a obdivem. Reginald Dacík v této skupině zaujímal přední místo. Myslel jsem si, že doba, ve které žil, měla jiné problémy a byla pro řeholní život snadnější. Avšak když jsem si pročetl jeho *Zápisky z noviciátu*, byl jsem mile překvapen: „*Opět zpráva Jobova. Dva juvenisté, co mají přijít po prázdninách, nepřijdou. Ó, Bože! Doufáme, v nový rozkvět provincie, v nový život, plný práce a svatosti, život čistě dominikánský. Odkud jej očekávat, ne-li od mladých? A oni nepřicházejí... Vystupují pateři, jsou propouštěni novici, odcházejí juvenisté. Doufat? Jediné slovo P. Silvestra mně dodává vždy nové síly. Musíme být každý za deset dominikánů. Pracovat za deset, a především být svatým za deset! Bůh dá rozkvět naší provincii, budeme-li sami se přičiňovat, nebudeme-li chtít ležet na břiše a mít se dobře, budeme-li svatými. Ó, Bože, dej nám světce, učiň nás svatými! Ave Maria!*“¹

Toto všechno jsou podněty, které mě ovlivnily zabývat se Reginaldem Dacíkem hlouběji.

Diplomová práce se pak již jen stala k tomu jedinečnou příležitostí a zároveň i výsledkem.

¹ Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, kart. č. 29, složka C 56 a 58, *Zápisky z noviciátu 1925 – 1926* (strojopis).

ÚVOD

Ucelený životopis Reginalda Dacíka doposud chybí. Bylo napsáno několik článků a nekrologů, které shrnují jeho život a dílo. Taktéž vznikla diplomová práce sestry Benedikty Míslarové, která se zabývá pobytem a působením Reginalda Dacíka u sester Kongregace svatého Cyrila a Metoděje na Velehradě v letech 1965 – 1974. Z dalších autorů, kteří se osobností a dílem Reginalda Dacíka zabývají, jmenujme PhLic. Vojtěcha Novotného Th.D., vyučujícího na pražské teologické fakultě, který sepsal několik podnětných příspěvků.

V této práci především chceme zmapovat život Reginalda Dacíka, který, i když žil v době nedávné, má pro nás stále i bílá, neznámá místa. Práce chce zachytit kdy a kde žil a působil, ale také jaký byl člověk. K tomu nám pomohou osobní svědectví dosud žijících pamětníků. Jejich výpovědi jsme zaznamenávali a přepisovali a tyto jsou vloženy do archivu České dominikánské provincie. Tento archiv se také stal hlavním pramenem pro naše bádání. Nachází se zde karton obsahující několik složek bohatých na materiály týkající se Reginalda Dacíka. Jde především o korespondenci, ale také o různá svědectví a vzpomínky. Další prameny poskytl Moravský zemský archiv v Brně a Státní oblastní archiv Opava, pobočka Olomouc. V MZA Brno to byla především Kronika uherskobrodského kláštera, která zachycuje primiční slavnost Reginalda Dacíka a také vztah a pouto uherskobrodských obyvatel k jejich rodákovi. Mimo jiné je zde uložen i dopis zaslaný ze studií z Říma, který zachycuje atmosféru na Angeliku. Přínosné informace byly též v osobním archivu Josefa Vlčka, Dacíkova spoluvězně, které informují o průběhu vyšetřování a procesu. Bližší informace o jeho rodině jsme získali z matriky uložené na Městském úřadě v Uherském Brodě. Nemalou roli pro dokreslení osobnosti a charakteru Reginalda Dacíka znamenaly osobní svědectví pamětníků a rozhovory s nimi, což novodobá historie označuje odborným termínem tzv. „*oral history*“ za použití jejich metod výzkumu.

Práce je rozčleněna do čtyř kapitol: V první kapitole jsme se zaměřili na dětství, dospívání a vlivy prostředí, které Reginalda Dacíka formovaly a obklopovaly. Zde je třeba zmínit období noviciátu, jehož atmosféru krásně zachytil ve svých Zápiscích z noviciátu. Druhá kapitola zachycuje pedagogické, vydavatelské, spisovatelské a přednáškové období, které se v jeho životě navenek jeví jako nejplodnější. Třetí část se zabývá procesem a životem ve vězení. Zde bylo velmi přínosné svědectví Josefa Vlčka. Závěrečná čtvrtá kapitola přibližuje období šedesátých a sedmdesátých let, ve kterých Reginald Dacík působí především jako duchovní otec, ale též jako teolog. Toto období je velmi bohaté na korespondenci a svědectví lidí, kteří jej v té době obklopovali. Nutno podotknout, že jeho teologická reflexe II. vatikánského koncilu, jeho výklady a komentování koncilních usnesení by však opravdu zasloužily hlubší a důkladnější studii.

Po prozkoumání nám dostupných materiálů zjišťujeme, že život Reginalda Dacíka byl velmi bohatý a plodný a nedá se pojmout do jedné diplomové práce. Jen samotné dílo, které publikoval, čítá tisíce stran. *„Ačkoliv byl autorem výlučně knih teologických a filozofických, ovlivnil myšlení své doby nejen v náboženské sféře. Od mnohých autorů tohoto druhu se liší svým střízlivým, racionalistickým stylem, věcností a praktikistou“.*²

Cílem celé práce tedy především bylo zachytit jeho plodný život a vytvořit jakousi osnovu, která by posloužila jako základ pro budoucí bádání a pro další, důkladnější rozšíření tématu.

² ROTREKL, Z.: *Skrytá tvář české literatury*. Blok, Brno 1991, s. 48.

1 Reginald Dacík – vlivy, růst, duchovní povolání

První část práce se zabývá prostředím, ze kterého Reginald Dacík vzešel a také na počáteční vlivy, které formovaly jeho budoucí cestu a které utvářely jeho osobnost. Dále se pak hlouběji zaměříme na formaci v klášterním prostředí, jeho vstup do řádu, studium a přípravu na činnost teologa a učitele. Počáteční zkušenosti hrají v životě každého člověka důležitou roli a často jej ovlivní na celý život. Ne jinak to bylo v případě Reginalda Dacíka, který bude z těchto počátků čerpat po celý život a vždy se k nim bude znovu vracet.

1.1 Rodiště

Při zkoumání vlivů působících na život Reginalda Dacíka, je nutné začít od místa, v němž se narodil a prožíval své dětství a mládí. Reginald Dacík pochází z Uherského Brodu, města, které leží na východním okraji Moravského Slovácka. Toto město je úzce spjato s poutním mariánským místem, kolem kterého vznikla osada, která se později rozrostla v město.

První písemné zmínky pocházejí z první poloviny 11. století jako osada Brod či Na brodě, byl zde totiž brod přes řeku Olšavu. V roce 1272 povyšuje český král Přemysl Otakar II. Brod na královské město. V roce 1509 král Vladislav Jagellonský daroval město Janovi z Kunovic, čímž Brod přestal být královským městem. V 16. století zažilo město velký rozvoj, byla postavena radnice a Panský dům. Období rozkvětu skončilo na začátku 17. století, kdy na město začali útočit Maďaři. Úpadek pokračoval i v době třicetileté války. Město bylo značně poničeno. Zkázu znamenalo i vyhnání protestantů, kteří tvořili většinu obyvatel. Po válce se město jen velmi zvolna oživovalo. Přicházeli noví osídlenci; usadilo se zde i hodně židovských a německých obyvatel. Židé většinou mluvili německy.

V 18. století měli dominantní vliv Němci, jejich zástupci rovněž ovládali městskou radu. Až teprve v druhé polovině 19. století se začali více prosazovat

Češi. Němci tvořili ve městě menšinu, byli však podporováni židovskou komunitou. Německé hospodaření bylo katastrofální a skončilo bankrotem. Od roku 1890 byla vláda ve městě v českých rukou. Následující období se neslo ve znamení rozvoje průmyslu. K prvním významným počínům patřilo založení pivovaru Janáček roku 1894. Vznikaly i další firmy potravinářského a dřevozpracujícího průmyslu.

I když v samotném městě byla výrazně zastoupena německá a židovská komunita, okolní vesnice měly charakter téměř výhradně slovanský.

V 19. století se město sociálně a ekonomicky dělilo na tři části - město (centrum), židovské město a předměstí. V centru žili převážně řemeslníci, obchodníci, úředníci - české i německé národnosti. Židovskou čtvrť obývali převážně občané židovského původu. Předměstí mělo výrazně zemědělský charakter. Kolem roku 1850 mělo město celkem 3000 obyvatel.

V průběhu jednoho století se počet obyvatel zdvojnásobil na 6000 a to i přesto, že v průběhu druhé světové války okupanti zlikvidovali židovskou komunitu. Přeživší židé se většinou již do města nevrátili a usadili se v zahraničí.

Významnou událostí pro rozvoj města bylo založení firmy Česká zbrojovka v roce 1936. Původně se jednalo o pobočku firmy Česká zbrojovka Praha, přičemž hlavní továrna se nacházela ve Strakoncích. Obyvatelstvo bylo převážně katolické, i když nechyběli také protestanti, kteří v dějinách města hráli důležitou roli. Tento kraj byl vždy silně religiózní.³

Tento krátký diskurs do dějin města přibližuje prostředí, z něhož vzešel otec Reginald Dacík. Je třeba se však ještě blíže zabývat samotným poutním místem, neboť jistě i toto místo mělo vliv na jeho povolání k zasvěcenému životu. Do Uherského Brodu se bude celý život rád vracet a nakonec i poslední roky svého života prožije právě zde.

³ Srov. TOMEČEK, R.: *Uherský Brod putování historií královského města*. Q STUDIO, Uherský Brod 2005 a http://cs.wikipedia.org/wiki/Uhersk%C3%BD_Brod, 18. 11. 2009.

1.2 Dětství

Reginald Dacík, křestním jménem Vincenc, se narodil o svátku svaté Anežky Římské 21. ledna 1907 v Uherském Brodě, v domě s číslem 475. Pocházel ze šesti dětí a on sám byl čtvrtým dítětem svých rodičů. První byla Marie dále Tomáš, František, Vincenc, Anna a Karel. Osudy sourozenců byly, jak to v životě bývá, různé, ale vždy se měli navzájem rádi a po celý život udržovali vzájemné kontakty. Vincenc měl nejbliže k sestře Anně a bratru Karlovi a s nimi trávil i poslední roky svého života.

Ve farním kostele Neposkvrněného početí Panny Marie byl Reginald Dacík 22.1.1907 pokřtěn. Jeho otec Tomáš Dacík narozený 23.10.1871 byl zedníkem v Uherském Brodě. Matka Marie Dacíková, narozená 28.11.1873, pocházela z nedaleké osady Maršov. Byli oddáni 14.5.1895 v Uherském Brodě.⁴

Rodiče byli prostí a věřící lidé. Když Vincenc dospíval, ztratil otce, který jako zedník zemřel na následky úrazu na stavbě.⁵

Zásadní vliv na jeho životní cestu a povolání je přítomnost poutního místa Panny Marie Růžencové v dominikánském kostele v Uherském Brodě. Zde je už devět set let na oltáři vzácný obraz černé madony, nyní jeho kopie, která je v uherskobrodském kraji velmi uctívána. V měsíci říjnu se zde tradičně koná růžencová slavnost, na kterou přicházeli a dosud přicházejí poutníci nejen z blízkého, ale i ze vzdáleného okolí. Jak už bylo výše řečeno, město vzniklo kolem zdejšího poutního místa. Toto poutní místo je opřeno mnoha legendami a pověstmi. Jisté však je, že bylo svěřeno panovníkem Přemyslem Otakarem II. Řádu kazatelů – dominikánům, kteří jsou zde přítomni od 13. století.⁶

⁴ Městský úřad Uherský Brod, Kniha narozených (1902- 1912), svazek X, roč. 1907, př.č. 4, s. 103.

⁵ Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, osobní svědectví Žofie Dacíkové ze dne 3. 1. 2009.

⁶ Srov. Tomeček, R.: *Uherský Brod putování historií královského města*. Q STUDIO, Uherský Brod 2005.

Ve stínu této svatyně se utvářel a formoval životní postoj Reginalda Dacíka k Bohu a k Panně Marii. Toto místo mělo zajisté vliv také na jeho budoucí povolání a službu.

Mariánská úcta jej provázela po celý život. Jak sám zmiňuje, byla mu důvěra k Panně Marii vštěpována maminkou.⁷ Tento vliv je patrný ve všech jeho dílech, zvláště ve sbírce kázání o Panně Marii, která přednesl sestřám na Velehradě (Stojanově) v letech 1966 – 1973.⁸

Kdo dále ovlivnil duchovní život Reginalda Dacíka, byl P. Josef Páník. Ten byl toho času v Uherském Brodě kaplanem a ve městě byl velmi oblíbený. Zmiňuje se o tom i farní kronika: „*P. Josef byl oblíbený u všech bez rozdílu stran, konfese a národnosti*“.⁹ Jistě tedy měl vliv i na Reginalda Dacíka, který mu ministroval.

Do obecné školy začal chodit v Uherském Brodě na počátku první světové války. Je velmi pilným žákem, ministruje a je pod blahodárným přímým vlivem P. Josefa Páníka. Po skončení války, kdy zaniká monarchie a rodí se nová Československá republika, dochází k určitému napětí mezi novým režimem a Římskokatolickou církví. V roce 1919 se část katolických kněží odtrhne a zakládá novou církev tzv. Československou církev. To vnáší určitý zmatek a nepokoje také mezi obyvatele Uherského Brodu. Jak se píše v uherskobrodské farní kronice: „*Bezesporu nejvýznamnější událostí v r. 1920 v Uherském Brodě, která hluboko zasáhla do veřejného i soukromého života obyvatelstva, klidného jinak našeho města, jest založení církve československé v Uh. Brodě katechetou Oskarem Malým. Po celý rok stále církevní otázka v popředí veřejného zájmu byla nejčastějším předmětem hovoru a debat v rodinách a společnostech, doléhala na duši jednotlivců a nutila je, aby se rozhodli: buď zůstat věrni ve víře svých otců, církvi Římskokatolické, aneb plouti s časovým proudem a přidati se k nové církvi československé. Na ulicích,*

⁷ Srov. Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, kart. č. 29, složka C 56 a 58, *Zápisky z noviciátu 1925 – 1926* (strojopis).

⁸ Srov. DACÍK, R.: *De Mariam nunquam satis*. Velehrad (samizdat) 1973.

⁹ KAPSA, A. (Ed.): *Uherskobrodská farnost ve XX. století. Vybrané zápisky z pamětních knih uherskobrodské farnosti*. Q studio, Uherský Brod 2005, s. 42

na trhu, v hostincích, v rodinách: všude byly jen debaty o víře a církvi, takže se zdálo, že se vrátily staré doby z českých dějin z XV. a XVI. století, kdy hádky o víru vyplňovaly život národa a vysilovaly jej.“¹⁰ Církev Československá měla na obyvatele Uherského Brodu velký vliv a mnoho obyvatel se přidalo k této církvi. Reginald Dacík je v této době již mimo svůj domov, ale vracívá se na velké svátky a zvláště o prázdninách. Musí vnímat velmi silně napjatou situaci, která v náboženském životě jeho rodného města panuje. Je třeba zmínit, že tlak ze strany společnosti byl velký, jak opět zmiňuje farní kronika v roce 1922: „Kulturní boj ve škole, jenž zuřil v celé republice a měl leckde průběh velmi ostrý (kříže ze škol odstraněny, modlitba též, štváno zvláště v dějepise proti katolické církvi, atd.), měl ve školách naší farnosti celkem formy mírné. Proudů doby, jenž nutil učitele k vystupování z církve katolické, podlehla arci většina. Na obecné škole chlapecké ze sedmi zůstali katolíky pouze tři“.¹¹

1.3 Mládí a povolání

V roce 1923 umírá kaplan P. Josef Paník. Farní kronika uvádí: „Možno říci bez přehánění, že takového pohřbu, jako pohřeb kaplana P. Josefa Paníka, Uh. Brod za poslední desetiletí neviděl. Nejedná se jen o obrovskou účast obecnstva z města a okolí, katolíků, československých, i Židů, ale nutno zdůrazniti upřímnou soustrast se zemřelým. Teprve při pohřbu bylo vidět, jak byl P. Josef oblíben, u všech bez rozdílu stran, konfese a národnosti.“¹²

Ze svědectví současníků víme, že Reginald Dacík byl, jak později uvidíme, taktéž oblíbený u všech vrstev obyvatelstva pro svou velkorysost a moudrost. Snad tedy můžeme říci, že to byl právě příklad P. Josefa Páníka, který zanechal v životě Reginalda Dacíka hlubokou stopu.

¹⁰KAPSA, A. (Ed.): *Uherskobrodská farnost ve XX. Století. Vybrané zápisky z pamětních knih uherskobrodské farnosti*. Q studio s.r.o., Uherský Brod 2005, s. 42.

¹¹ Tamtéž, s. 41.

¹² Tamtéž, s. 42.

Počátky náboženského života Reginalda Dacíka se rozvíjejí v napjatých dobách světové války a první republiky. Přes všechna úskalí, která přináší tato doba, je náboženský život v Uherském Brodě velmi živý. Pravidelně se koná Růžencová slavnost, kvete spolkový život, např. spolek Orel, koná se biřmování atd. Mladý Vincenc zůstává své víře věrný a to jistě i díky dobrému vlivu svého okolí.

Ve městě jsou přítomny dvě řeholní komunity. Je to kongregace sester Neposkvrněného početí Panny Marie, která zde působí od roku 1867 a Řád bratří kazatelů – dominikánů. Přítomnost dominikánů je pro Reginalda Dacíka inspirující. Dominikáni byli v Uherském Brodě velmi oblíbení. Přijíždějí slavní kazatelé, konají se lidové misie, duchovní obnovy, májová kázání, velmi je rozšířeno také společenství III. řádu – terciáři a to nejen v Uherském Brodě, ale i v okolních vesnicích, jako v Nivnici, Vlčnově, Hluku, v Dolním a Horním Němčí.¹³ Také Vincenc se setkává s bílými otci dominikány, a i díky jejich působení duchovně zraje. Jistě slyšel mnohá živá kázání a promluvy.

Jak bylo v tehdejší době obvyklé, dominikáni měli juvenát, což byl internát pro chlapce, kterým bylo umožněno studovat na gymnáziu a jimž byla zároveň nabídnuta lidská i náboženská - duchovní formace. Do tohoto juvenátu mohli vstoupit chlapci po ukončení obecné školy. Zvláště ti chudí a nadaní, jejichž rodiče neměli peníze na vzdělání svých synů, měli pobyt v juvenátu zdarma nebo za velmi nízkou cenu. Dominikáni tím pomohli mnohým ke vzdělání a zároveň v některých z nich rozpoznali povolání k duchovnímu stavu a pomohli jim vystudovat. Tento juvenát se nacházel v dominikánském konventu v Praze a později ve Znojmě. Také v rodném městě Reginalda Dacíka se rozšiřuje výzva hlásaná i z kazatelny klášterního kostela o možnosti vstupu do juvenátu. Zde musíme zmínit velmi milou a živou vzpomínku P. Jakuba Zemka OP, který je krajanem Reginalda Dacíka. Také on vstoupil do pražského juvenátu a později i do řádu. Jak probíhal takový „nábor“ popisuje ve svých vzpomínkách: *„V mém rodišti, ve Vlčnově, bylo několik terciářů.*

¹³ MZA Brno, fond Dominikáni Uherský Brod (1338- 1951), even. č. 457, Pamětní kniha I (1921) 1927-1930.

Jednou pozvali terciáři P. Odila Pospíšila, který už byl tehdy pražským převorem, a navštívil Uherský Brod, na návštěvu. Když tak šel kolem našeho domu, říkali mu: „Tady bydlí také terciáři.“ Tož k nám vešel. Byli jsme všichni u vytržení, protože to byl velký pán, a u nás byla úcta ke knězi převeliká, a zvláště k tak oblíbenému knězi. Choval se však tak prostince a nenuceně, že jsme si ho – my děti – zamilovali. Podíval se na mne a říká: „Nechtěl bys být panáčkem?“ Odpověděl jsem nejistě, že chtěl, ale tatínek do toho skočil: „Důstojný pane, ono to nejde. Dcera už studuje na učitelku. Další studium bychom už nemohli platit.“ P. Odilo řekl: „Kdyby šel k nám, do pražského juvenátu, tam by se platilo sto korun měsíčně – no a to on vám sní za sto korun doma.“ A tak otec souhlasil. Tak jsem byl „prodán“ za sto korun měsíčně do pražského juvenátu.“¹⁴ Tolik snad pro dokreslení toho jak dominikáni působili na místní obyvatelstvo.

Také Reginald Dacík odpovídá na výzvu bratří kazatelů a přihlásí se do pražského juvenátu, který sídlí v dominikánském klášteře v Praze v Husově ulici. Zde pobývá 5 let ve společenství juvenistů. Jistě to nebyl snadný krok pro malého chlapce, vždyť měl teprve 12 let, byl vlastně ještě dítětem. Musí odejít z malého moravského městečka, do neznámého a tak vzdáleného hlavního města. Musela to být touha po vzdělání, která se stala hnací silou, snad rodičí se povolání ke kněžství, ale jistě též sociální okolnosti té doby.

Mladý Reginald Dacík přichází v roce 1920 do Prahy a je pod přímým vlivem bratří dominikánů, zvláště pod vedením P. Tomáše Dittla, který je ředitelem právě vznikajícího juvenátu. Jak se píše v kronice pražského konventu: „4. září 1920 je poslán z Olomouce do Prahy P. Tomáš Dittl, který je ustanoven učitelem juvenátu. S juvenisty má v jednom roce prostudovat I a II. rok gymnasiální. Jména dorostu jsou: Dacík Vincenc, F. Jurák, Horalík Karel a Žálek Josef.“¹⁵

¹⁴ ZEMEK, J.: *Vatikánský špión*. Matice cyrilometodějská, Olomouc 2002, s. 7-8.

¹⁵ Klášter dominikánů v Praze, Praha Husova 8, Kronika konventu sv. Jiljí Praha (1896 – 1950), s. 429- 430.

V následujících letech přicházejí do juvenátu další chlapci. Koncem dvacátých let, má juvenát až 22 studentů¹⁶. Reginald Dacík patřil k první generaci pražského juvenátu. Byl vlastně jakýmsi průkopníkem.

Studuje na Arcibiskupském gymnáziu v Praze-Bubenči. Stojí za zmínku, že šlo o jedno z nejkvalitnějších gymnázií v Českých zemích, které vychovalo mnoho významných kněží, řeholníků a dalších osobností české katolické inteligence. Gymnázium vedli jezuité, což v té době zaručovalo vysokou kvalitu studia.

„Studenti gymnázia byli formováni intelektuálně, duchovně i fyzicky. Kromě náročného studia, především humanitních oborů a jazyků, nebyly zanedbávány ani přírodní vědy a matematika. Nedílnou součástí studia byl i sport, hudba, divadlo, duchovní cvičení, výlety a poutě. Ústav měl svůj vlastní orchestr, později i dechovku, pořádal sportovní utkání žactva a školní akademie, vydával "Zprávy z Bubenče" a množství studentských časopisů. Součástí moderního vybavení školy byla i observatoř. Více než polovina studentů odešla na studia teologie a stali se kněžími. Gymnázium vychovalo několik generací české křesťanské inteligence, z níž vyrostla řada významných osobností – jmenujme za mnohé teology Adolfa Kajpra, Josefa Zvěřinu, Otu Mádra, Karla Vrátu, Karla Otčenáška, archeologa Miloše Šolle, vynálezce Františka Němce, léčitele Františka Ferdu či herce Radovana Lukavského.“¹⁷

Reginaldu Dacíkovi se dostává velmi kvalitního vzdělání, které později využítuje při dalším studiu. O jeho duchovní rozvoj se v této době, kdy se utváří a zraje lidská osobnost, nejvíce zasadili hlavně otcové dominikáni, zvláště pak P. Tomáš Dittl, který byl dlouholetým prefektem pražského juvenátu. Několikrát byl také zvolen provinciálem českých dominikánů:

¹⁶ Catalogus conventuum et fratrum sacri ordinis praedicatorum ad provinciam Bohemiae A.D. 1929. Praha 1929, s. 9.

¹⁷ <http://www.apha.cz/historie-arcibiskupskeho-gymnazia-v-praze-bubenci/>, 15. 1. 2010.

„P. Tomáš Dittl, pražský rodák, ušlechtilý člověk, velice vzdělaný kněz, a hlavně kněz velmi oddaný liturgii.“¹⁸

Po pěti letech studia na Arcibiskupském gymnáziu v Praze – Bubenči se Reginald Dacík přihlásí do dominikánského noviciátu v Olomouci. Píše se rok 1925. Vincenc Dacík má 18 let. Jeho povolání doznělo v dominikánském juvenátě, kde byl pod přímým vlivem bratří dominikánů. Co upoutalo mladého studenta na dominikánský řád přesně nevíme, ale jisté je, že ho zaujala aktivní činnost členů řádu. Jak sám vzpomíná, velkým vzorem pro něj byl P. Odilo Pospíšil OP, kněz svatého života, dlouholetý převor v Praze a oblíbený lidový misionář.¹⁹ Pro mladého studenta byla ideálem právě tato postava dominikána, který to, co kázal, také žil.

Reginald Dacík sám o sobě říká: „*Toužil jsem být jako P. Odilo, on byl pro mne vzorem. Stát se profesorem, o tom jsem nepřemýšlel, o to jsem neusiloval.*“²⁰

1.3.1 Řád kazatelů – nový život Reginalda Dacíka

Dominikánský řád, jehož oficiální název je Řád bratří kazatelů, vznikl v polovině třináctého století v jižní Francii v okolí města Toulouse. Jeho zakladatelem byl sv. Dominik, původem Španěl, kanovník katedrály v Osmě, který doprovázel svého biskupa na jeho cestách po Evropě. Zde se setkal s katarskou herezí, která se v tomto kraji velmi rozrostla a zapustila své kořeny. Dominik v tomto kraji začne s velkým nasazením kázat Kristovo evangelium. Touží vyvést bludaře z jejich omylů a přivést je k poznání Kristovy pravdy. Klérus té doby nebyl schopen dostatečně reagovat na problém hereze, která se objevila. Bylo to často zapříčiněno nedostatečným vzděláním kněží. Dominik se rozhodl založit řád, kde se dostane bratřím důkladného vzdělání na universitách, které je připraví na kazatelskou službu.

¹⁸ ZEMEK, J.: *Vatikánský špión*. Matice cyrilometodějská, Olomouc 2002, s. 8.

¹⁹ Srov. Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, kart. č. 29, složka C 56 a 58, *Zápisky z noviciátu 1925 – 1926* (strojopis).

²⁰ Osobní svědectví P. Česlava Jaromíra Plachého OP z 11.11. 2009, Uherský Brod.

Zvolí stejné nástroje, které používali kataři a kterými uchvacovali prostý lid: chudobu a život podle evangelia. Řád se rychle rozšířil po celé Evropě a slouží v celém světě až dodnes. Vzešlo z něho mnoho teologů, filosofů, světců a světic. Přes mnohé těžkosti a krize, přetrval až do dnešních dnů a je stále přínosem pro celou církev a společnost.²¹ „V době Innocence III. a jeho bezprostředních nástupců má však pokus o sloučení ideálu evangelia se službou institucionální církvi nepopíratelný úspěch. Ukázalo se rovněž, že může mít více podob, současně s Františkem vystoupil na scénu také erudovaný Španěl Dominik Guzmán, který se zachovávání striktní osobní chudoby snažil spojit s kněžským a zejména kazatelským působením. S ním a jeho žáky se k poslušnosti vůči církevní autoritě přidružila též vůle hájit čistotu víry na poli teologie.“²²

Do českých zemí přišli dominikáni v 13. století pravděpodobně z Polska. Usídlili se v mnoha českých a moravských městech, neboť dominikáni byli od počátku řádem městským. Nejstarší konventy byly v Praze, Olomouci, Znojmě, Brně, Plzni atd. Nemůžeme opomenout paní Zdislavu z Lemberka, středověkou donátorku, která spolu s manželem zakládala a také podporovala výstavbu konventů v Jablonném v Podještědí a v Turnově. „Jako žena a matka byla vzorem manželské věrnosti a oporou lásky a mravní kázně ve své rodině; Boha milovala nade všechno a jemu jedinému sloužila na veřejnosti i doma.“²³ Dominikáni ji vždy uctívali jako světici a úcta k ní byla vždy živá jak v řádě, tak i v jejím kraji. Církev ji na počátku minulého století (1910) prohlásila za blahoslavenou a na konci století byla v Olomouci papežem Janem Pavlem II. kanonizována (1995).

V roce 1301 vznikla samostatná Česká dominikánská provincie, což znamenalo nezávislost na Polské provincii. V roce 1301 měla provincie 33 klášterů.

²¹ Srov. TUGWELL, S.: *Svatý Dominik*. Krystal OP, Praha 2008 a KOUDELKA, V. J.: *Dominik. Zvěstování Božího slova*. Sursum, Tišnov 1992.

²² HALAS, X.F.: *Fenomén Vatikán*. CDK, Brno 2004, s. 175.

²³ *Liturgie hodin III*. Karmelitánské nakladatelství, Praha 2003, s. 1360.

Dějiny českých dominikánů jsou velmi zajímavé, ale našim úkolem není zabývat se touto problematikou. Když se díváme zpět, vidíme období rozkvětu i pronásledování (např. husitské války) a úpadku. Provincie za josefinismu „odumírala“ a to vedlo k tomu, že byla sloučena s rakouskou provincií a vznikla tzv. říšská provincie. Česká provincie roku 1844 měla 46 bratří a rakouská 40. Provinciálem říšské provincie zůstal poslední český provinciál P. Theofil Matějka. Za vedení vzorného řeholníka P. Tomáše Anselmiho z kláštera sv. Sabiny v Římě byla zavedena observance. Pro výchovu dorostu byl založen noviciát ve Štýrském Hradci. Tento klášter podléhal přímo magistrovi řádu. Důsledky těchto změn byly velmi prospěšné. Kláštery se začaly opět plnit, vzkvétal III. řád i bratrstva, bratři začali působit mezi lidem a šířit modlitbu sv. růžence. Ke konci století se konventy opět zotavily, takže mohly být obsazeny dostatečným množstvím bratří. Roku 1856 tak mohli dominikáni české národnosti předložit prosbu generální kapitule ve Viterbu o obnovení České provincie. K tomu došlo 14. září 1905, kdy nyní už blahoslavený otec Hyacint Maria Cormier, nový magistr řádu, dekretem adresovaným provinciálovi, převorům a všem bratřím říšské provincie, obnovil Českou provincii a jejím prvním provinciálem jmenoval P. Václava Bubeníka.

Obnovená provincie měla před sebou mnoho úkolů a také se potýkala s mnoha problémy a těžkostmi vyvolanými I. světovou válkou. Bratři, kteří se vrátili z války, se mají podle přání magistra řádu opět zařadit do klášterního života. Provincie se obnovuje a má před sebou velké možnosti, kterých se chce ujmout. Vysílá své kleriky na studia do zahraničí, především do Říma, kde se jim na řádové universitě dostane kvalitního vzdělání. Konsolidace provincie koncem 20 let minulého století vedla k nárůstu počtu bratří ve formaci. V říjnu 1926 provinciál P. Odilo Pospíšil žádá Řím o dovolení zřídit druhý noviciát v Praze. Bratři byli velmi aktivní v pastoraci, konali lidové misie, kázali na mnoha poutích a lidových shromážděních. Velkého rozsahu dosáhla také publikační činnost. Už při obnovení provincie byl převzat český časopis Růže dominikánská, určený pro členy růžencových bratrstev. Jeho záběr byl ale podstatně širší. Šlo o vsutku lidový katolický časopis, v tom nejlepším slova

smyslu. Dominikáni spolupracovali také jako redaktoři a přispěvatelé jiných časopisů. Důležité ale bylo založení nových časopisů a to Filosofické revue, jejímž spiritus movens byl P. Metoděj Habáň a revue pro duchovní život Na hlubinu, vydávanou pod taktovkou P. Silvestra Braita. Jako poslední byl založen časopis Výhledy. Jeho poslání bylo reagovat na novinky v oblasti náboženství, filosofie, literatury a podobně. Platformou pro vydávání časopisů, ale i knižních publikací se stalo nakladatelství Krystal. V něm byla vydána řada hodnotných a mnohdy dodnes užívaných publikací.²⁴ Do této provincie plné apoštolských ambicí mladý Reginald Dacík vstupuje.

1.4 Noviciát

Po šestiletém studiu na Arcibiskupském gymnáziu v Praze-Bubenči se Reginald Dacík rozhodne vstoupit do dominikánského řádu. Přechází do Olomouce, kde je v té době noviciát, což je roční intenzivní příprava na první sliby. Tento rok je především rokem formačním. V něm je mladý muž uváděn do tajemství řeholního zasvěcení, liturgie, dějin řádu, života v komunitě, ale především do života modlitby a rozjímání. Je to rok velmi intenzivní a náročné práce, rok duchovní i studijní, ve kterém má mladý řeholník rozpoznat, zda je opravdu volán k zasvěcenému životu a ke kněžství.

Reginal Dacík si v této době psal deník pod názvem „*Zápisky z noviciátu*“. Skrze tento cenný pramen můžeme nahlédnout do srdce mladého novice. Vidíme zápal, který ho neopustí, bude prohlubován, zušlechtován, a který uzraje do obdivuhodných plodů.²⁵

²⁴ Srov. ČERNUŠÁK, T. – PROKOP, A. – NĚMEC, D.: *Historie dominikánů v českých zemích*, Krystal OP, Praha 2001, s. 113 – 138.

²⁵ Je zajímavé, že do Olomouce přichází ve stejné době P. Silvestr Brait, se kterým bude Reginald Dacík později úzce spolupracovat. P. Silvestr Brait přichází jako profesor po studiích v Saulchoiru v Belgii a Reginald Dacík jako novic. P. Silvestr Brait už v Belgii přemýšlel o časopise, obdobném francouzské revue *La vie spirituelle*. Rodí se revue *Na hlubinu*. Název navrhl P. Emilián Soukup, tehdejší převor v Olomouci a představený nakladatelství a vydavatelství edice Krystal.

Noviciát se zahajuje liturgickým obřadem, který se nazývá obláčka. Při tomto obřadu dostává uchazeč řeholní roucho a přijme nové jméno jako program nového života, ve kterém má Bůh první místo: „*Oblečte člověka nového*“, říká sv. Pavel v listě Efezanům (Ef 4, 24).

„*Zítř, již zítř! Nedovedu vylíčit svou radost. Cítím, že jsem šťasten, duše, Bože, jak ti děkuji, že mě tolik milosti uděluješ. Kéž jí nepohrdám! Dávám ti, Bože, srdce své, dávám ti vůli svou a volám se sv. Berchmansem: Chci být svatým, velkým svatým a to brzy!*“²⁶ Mladý Vincenc byl přijat do řádu 27. září 1925 a dostal jméno Reginald Maria. Spolu s ním byli přijati další tři kandidáti. Jeroným Jurák, Bernard Horálek a Dalmác Žalek. Všichni pocházeli z Moravy. „*Haec est dies, quam fecit mihi Dominus. Ano, den velký, den, v němž jsem učinil velký krok do budoucnosti. Milosrdenství řádu se mně dostalo, přijal mne za svého syna, Bože, prosím nyní, dej mi i ty své milosrdenství!! Mám nastoupit novou cestu životem, krátce vyjádřeno, cestu dokonalosti, Bože, dej mi své milosrdenství, dej mi svou milost, abych s takovou radostí v srdci, s takovým štěstím, jakého dnes prožívám, žil svůj život v řádě i dokonal. Maria, tys mou Matkou, neopouštěj dítko své! Kdo vypoví mé štěstí? Jsem dominikánem, jsem synem sv. Otce Dominika. Jsem šťasten – jsem šťasten. To je vše, co může říci mé srdce, naplněno nekonečným štěstím. Jak rád jsem ti šel po obláčke poděkovat do kapličky, Ježíši můj, i tobě, dobrá Maria. Děkuji ti ještě jednou, Bože! Kéž jsou všechny dny mého budoucího života naplněny tímto vnitřním štěstím a klidem. Tímto mírem duševním, i když přijdou sebevětší utrpení. In te Domine speravi, non confundar in sternum!*“²⁷

Jeho řeholním patronem se stal blahoslavený Reginald, který patřil k první generaci dominikánů. Tento kanovník kolegiální kapituly sv. Anjána v Orléansu a profesor kanonického práva roku 1218 těžce onemocněl. Tehdy se setkal se svatým Dominikem, pod jehož vlivem se rozhodl pro řeholní život. Po zázračném uzdravení, které připisoval Panně Marii, vstoupil do nově

²⁶ Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, kart. č. 29, složka C 56 a 58, *Zápisky z noviciátu 1925 – 1926* (strojopis).

²⁷ Tamtéž.

vzniklého řádu Bratří kazatelů. Bylo mu asi čtyřicet let. Jako představený Boloňského konventu vyvolal v celém městě rozruch svým plamenným kázáním. „Celá Bologna byla ve varu,“ říká Jordán Saský, jeho současník. Zemřel v Paříži roku 1220. Jeden jeho výrok dobře vyjadřuje jeho lásku k dominikánskému životu. Jistý bratr mu připomněl, jaký pohodlný život vedl dříve, jako děkan od svatého Aniána a ptal se ho, zda mu nebyl řádový život příliš tvrdý. Reginald odpověděl: „*Myslím, že jsem v tomto řádě nezískal žádnou zásluhu, protože jsem v něm vždycky měl příliš velké zalíbení.*“²⁸ Tohoto světce mladý řeholník Reginald Dacík často bude prosit o pomoc a přímluvu.

Novicové neopouštějí klášter a plně se věnují studiu a modlitbě. Uzavřenost a odloučení od vnějšího světa jim pomáhá dostávat se do pravé hloubky, šířky duchovního života a snaží se stále zdokonalovat v lásce, která je pramenem, a tak se podobat Kristu, který je vzorem pro každého kněze a řeholníka. Z duchovního deníku Reginalda Dacíka tato snaha promlouvá z každé stránky. Nedá se přehlédnout výrazný mariánský rys. V den obláčky Reginald Dacík popisuje velké štěstí, které se odehrávalo v jeho duši: „*Kdo vypoví mé štěstí, jsem dominikánem, jsem synem sv. otce Dominika, jsem šťasten, jsem šťasten. Milosrdenství se mi dostalo, přijal mne za svého syna. Nyní prosím tebe, Bože, dej mi i ty své milosrdenství. Mám nastoupit novou cestu životem, krátce vyjádřeno, cestu dokonalosti. Bože, dej mi své milosrdenství, dej mi svou milost.*“²⁹

Reginald Dacík byl na počátku velmi nadšený, ba přímo šťastný. Ze zápisků vysvítá nejen velké nadšení, ale i velká touha po svatosti. Jeho pohled se někdy zdá až trochu naivní, což u noviců je obvyklé. Ale víme, že již pět let žil v pražském konventu v juvenátě, kde se jistě musel vícekrát s realitou klášterního života setkat.

²⁸ SASKÝ, J.: *Život svatého Dominika*. Krystal, Olomouc 1941, s. 46.

²⁹ Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, kart. č. 29, složka C 56 a 58, *Zápisky z noviciátu 1925 – 1926* (strojopis).

Reginald Dacík směřuje ke kněžství. Touha po kněžské službě v něm zůstala přítomná od noviciátu a také během celých studií. Vzpomíná: „*Ve čtvrtek jsem poprvé oblékl dalmatiku k pobožnosti říjnové (růžencové), jakou radost jsem přitom cítil. V dalmatice, jak blízko se zdá přitom, že jsem kněžství, svatému cíli svému! Bože, toť touha má, být nejen dokonalým řeholníkem, nýbrž i knězem, podle srdce tvého.*“³⁰

Novicové jsou uváděni do modlitby, zvláště modlitby rozjímavé. Staré řádové heslo: „*Contemplata aliis tradere*“ („Plody rozjímání předávat druhým“), vystihuje podstatu dominikánského způsobu života. Bez této duchovní praxe ztrácí dominikánský život na věrohodnosti. Toho si byli vědomí otcové v prvních generacích řádu a po tom toužili i dominikáni ve dvacátých letech minulého století. Reginald Dacík píše v deníku: „*Začali jsme rozjímat. Jak těžkým se to zdá z počátku. Dovedu později úžeji se spojovat se Bohem svým posvátnou meditací? Zdá se mi, že svá velká předsevzetí, být svatým, nějak špatně plním, vždyť nejsem stále lepší, stále objevuji nové a nové chyby.*“³¹

V tomto prvním roce řeholního života novicové prožívají společně s ostatními bratry nejen liturgii, ale podílejí se na chodu celého kláštera. Jsou zapojováni do různých prací a služeb. Musíme si uvědomit, že v dobách první republiky, kdy Reginald Dacík vstoupil do řádu, vypadal řeholní život trochu odlišně, než je tomu dnes. V klášterech byl dostatečný počet tzv. bratří laiků, kteří vykonávali veškerou manuální práci, kdežto bratři kněží se věnovali kazatelské a intelektuální činnosti. Tento způsob života byl jistě dobře promyšlen a přinášel naplnění smyslu života pro bratry, kteří k němu byli povoláni. Je třeba však zmínit, že ne vždy to bylo správně pochopeno a někdy docházelo k nezdravému rozdělování – kastovnictví.

Novicové jsou od osobních styků se členy komunity odděleni, scházejí se jen na liturgii a společné jídlo, všechno ostatní prožívají samostatně. O kvalitní

³⁰ Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, kart. č. 29, složka C 56 a 58, *Zápisky z noviciátu 1925 – 1926* (strojopis).

³¹ Tamtéž.

náplň jejich duchovního života pečuje magistr noviců. On přednáší, napomíná, povzbuzuje a uvádí je do řeholního života, který nespočívá ve vnějších úkonech, ale ve vnitřním obrácení srdce. Novicmistrem Reginalda Dacíka byl muž svatého života P.Vilém Schlössinger, který vyučoval na provinčním studiu v Olomouci exegezi, církevní právo, církevní dějiny a hebrejštinu. Před svojí smrtí působil v klášteře v Litoměřicích, kde využíval svých lékařských znalostí a snažil se pomáhat nemocným, především těm nemajetným. Byl zatčen gestapem a vězněn v Litoměřicích. Ve vězení onemocněl a po propuštění v litoměřickém klášteře dne 3.10.1941 zemřel.³² Reginalda Dacíka, jak sám vzpomíná, často uchvacovala slova jeho novicmistra: „*Minulou středu měl k nám P. Magister první sermo. Překrásné!! Program našeho budoucího života. V čem spočívá? – Diliges Deum tuum! Dobře se pamatuji na slova: religiosus, qui nescit orare (bene orare, orando vitam totam ducere) potest esse bonus lector, bonus praedicator – sed non est bonus religiosus! O Bože, kéž bych i já byl vpravdě bonus religiosus, kéž bych i já se naučil ustavičné modlitbě, stálému prodlévání v tvé přítomnosti! Jak ubohá je dosud má modlitba, jak chabá i roztržitá meditace. Naučím se tomu? Pane, s tvou pomocí – doufám.*“³³

Z toho všeho je velmi patrná touha po svatosti. Umí vidět nejen nedostatky druhých ale také své: „*Jak rád bych byl tak tichým jako svatá Květinka, a při nejbližší rekreaci budu oponovat a hádat se třebas o maličkosti, jak rád bych mlčel, jako poustevníci na poušti – a sotvaže se sejdu s fr. Hyacintem nebo kýmkoliv jiným, hned mám plnou hubu řečí. Jak rád bych se pomodlil zbožně – a sotva že se někdo zasměje, už se nemohu udržet.*“³⁴ Z toho je zřejmé, že Reginald Dacík se jako každý jiný člověk, potýkal se svojí slabostí, ale dovedl ji pravdivě vidět, přiznat si ji a s pomocí duchovního vedení na sobě pracovat. „*Od rána do večera nezavřu úst. V rekraci a na*

³² Srov. *Nekrolog Československé provincie Řádu kazatelů vedený od jejího obnovení v roce 1905.* Olomouc 1995.

³³ Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, kart. č. 29, složka C 56 a 58, *Zápisky z noviciátu 1925 – 1926* (strojopis).

³⁴ Tamtéž.

procházce se hádám, všem se snažím zalíbit jen Bohu ne. Abych se všem líbil, dělám vše, co se jim líbí, a ne co uznávám za jediné správné, a tak bych mohl mluvit do večera. Kam to spějí? Co ze mne bude? Tolik milosti a já jimi pohrdám. Bude Bůh stále tak shovívavý, nepřejde ho trpělivost se mnou? Říkám si, že chci být svatým, že toužím po dokonalosti nejvyšší – a můj každodenní život? „Ráno si řeknu: Dnes nepromluví ani slova zbytečně. Ani slovem neporuším silentium. Pěkné předsevzetí. Přijde snídaně. Žďuchne do mne fr. Štěpán, usměje se fr. Hyacint, promluví slovo a já, abych se nezdál být morousem, promluví také. Však jen slovíčko. Než na slovíčku nezůstane. Přidá se druhé, třetí – a silentium je tatam. A předsevzetí? Bože, pomoz slabému.“³⁵

Čas v noviciátu plynul poměrně pokojně. Reginaldovi Dacíkovi se dostávalo nejen kvalitní duchovní ale i lidské formace a samozřejmě velmi dobrého intelektuálního vzdělání. V konventu v Olomouci tenkrát působili učitelé vzácných kvalit: P. Silvestr Braitto, P. Metoděj Habáň, P. Emilián Soukup a další. Ze vzpomínek Reginalda Dacíka vyčteme, že již od počátku byli novicové vedeni čerpat z pramenů svatý Otců a především sv. Tomáše Akvinského, jehož nauka je bude provázet po celý život. „Vzal jsem si dnes ve studiu *lingvarum rozjímání sv. Augustina Anselma Bern*, abych si kousek přeložil a napsal. Ó, kolik je tu krásy. Jak ubohá je naše náboženská literatura proti nim! Nač tedy se trápit všelijakou nezáživnou četbou, máme li ve svatých otcích tak vzácný pramen vody živé, vody čisté a jasné, která je sto náš život duševní zvlažovat. Na svaté Otce se musím trochu lépe podívat, a co nejlepšího, pomalu překládat. Pomoz dobrý Bože.“³⁶

Reginaldu Dacíkovi nechyběla schopnost kriticky vidět nedostatky a někdy také dovedl projevit nespokojenost. „*P. submagistr nás opět na procházce opustil a dále poslal samotné. A minulý týden, když byl magistr pryč nás dokonce na procházku poslal samotné. Nelíbí se mi to, ale co mohu dělat?*

³⁵ Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, kart. č. 29, složka C 56 a 58, *Zápisky z noviciátu 1925 – 1926* (strojopis).

³⁶ Tamtéž.

*V úterý jsem si poznamenal: Celý pokrok v duchovním životě záleží v tom, že se člověk přestane ohlížet na úsudek jiných, že si přestane všímat, co o něm řeknou jiní, a jde pevně za vytyčeným cílem.*³⁷ Této hluboké životní moudrosti, ke které se propracoval už v noviciátu, zůstal celý život věrný. Neohlížet se tolik na druhé, ale směřovat vytrvale k tomu, kterému uvěřil.

V noviciátě probíhalo také studium jazyků. Bylo velmi důležité pro budoucí vzdělávání. *„Franština strávila všechn volný čas v poslední době. Vidím, že nesmím kvůli franštině zapomínat na důležitější věci. Bohudíky, zavčas jsem na to přišel. Primum necessarium...“*³⁸

Duchovní život je neoddělitelně spjat s duchovním bojem. Také to zakouší náš mladý novic: *„Mám velice málo pokory, za to dosti pýchy, a hádavosti, což není vlastně nic jiného, než opět pýcha. Proč bych se hádal a přel o každou maličkost, na které pranic nezáleží, proč bych vše kritizoval, proč bych chtěl, aby vždy a všude jen mé mínění, jen můj úsudek byl správný a platil, kdybych nebyl pyšný? Ano, je pýcha matkou všech hříchů. Ach, Bože, kdy se jí přece zbavím? Léta přece už slyším o duchovním životě, kolik už knih duchovních jsem přečetl a přece tak málo mám pokory. Často volám k tobě, učiň mne, Pane, pokorným, a přece jsem stále tak „daleko od svatých“. Což mne neslyšíš, Pane? Ne. Ty mne slyšíš, dáváš milost, ale já ji sám kazím, Já sám ji nedávám volný průchod a proto stále vězím v těle, stále se hrabu v zemi, dosud jsem nevybředl z bahna, abych se povznesl výše nad hmotu, k Tobě, Pane, v jiný svět, duchový svět, nehmotný svět, zkrátka k Tobě... Jsem příliš tělesný, abych to chápal dokonale. Než přece doufám. Ty mi dáváš světlo, které vede temnotami ke Světlu, dáš mi Sebe, abych se dostal k Tobě. Bože, chci k Tobě. Jsem prý „pořouchlý.“ Tuto výtku jsem slyšel již v Praze. Budu přemýšlet o tom ještě a příště si zapíšu výsledek. Bože, dej mi, abych dobře uvažoval.“*³⁹

³⁷ Tamtéž.

³⁸ Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, kart. č. 29, složka C 56 a 58, *Zápisky z noviciátu 1925 – 1926* (strojopis).

³⁹ Tamtéž.

Takto Reginald Dacík prožívá svůj noviciát. Je to krásné období naplněné novými zkušenostmi, ale také bojem a setkáním s lidskou slabostí. Jde o zcela normální vývoj a období noviciátu bude vždy považovat za zásadní pro svůj duchovní a intelektuální život. Rozbor zápisků z noviciátu by si zasloužil důkladnějšímu prozkoumání, které by vydalo na samostatnou práci. Naším úkolem však je zmapovat celý život Reginalda Dacíka a proto není možné tomuto noviciátnímu období poskytnout větší prostor.

1.5 Studium

Po absolvování noviciátu může bratr požádat komunitu, ve které žije o souhlas k složení slibů. Komunita o dotyčném hlasuje, a buď ho schválí nebo pošle zpět do světa. Reginald Dacík neměl o svém povolání pochyb. Toužil stát se řeholníkem, knězem a ani v komunitě proti němu nebyly výhrady. Proto mohl složit své první takzvané jednoduché sliby. Stalo se tak o slavnosti sv. Václava 28.9.1926 v Olomouci. Složením slibů se stává plnohodnotným členem řádu. Po ročním období formace, která byla především zaměřena na duchovní život a seznámení se s řádovou spiritualitou, na rozpoznávání povolání, ale také i na studium, začíná Reginald Dacík studovat na řádovém studiu, které se nacházelo přímo v klášteře v Olomouci. Bylo běžné, že bratři mívali své vlastní studium v konventech. Studium bylo zaměřeno především na tomistickou tradici a bylo k němu zapotřebí dostatečného počtu magistrů teologie, kteří mladé řeholníky vyučovali a připravovali na kazatelskou službu a kněžství. Centrem dominikánského studia byla nauka sv. Tomáše Akvinského. O něj se vyučující opírali, jeho vykládali a uváděli do života. Důraz byl také kladen na biblické vědy a samozřejmě na filosofii. Dnes takové vlastní studium mají např. dominikáni v Touluské provincii, ale i v provincii Polské. Na olomouckém učilišti přednášeli významní učitelé jako byli P. Emilián Soukup, který byl olomouckým převorem a přednášel morální teologii, homiletiku a sociologii, P. Silvestr Braitto, který přednášel apologetiku

a filosofii, P. Metoděj Habáň přednášel historii filosofie a sociologii a P. Albert Škrabal, jež přednášel biblické vědy.⁴⁰ Díky skvělým profesorům bylo studium kvalitní a mělo vysokou úroveň. Reginald Dacík zde začíná studovat první ročník: „Školní rok začal, ano už téměř měsíc trvá a já dosud ani neškrtl o sobě, pro sebe. Každý začátek těžký a pro nás byl zvláště, když s filosofií už podruhé začínáme. P. Metod, jenž začal s námi logiku, musel náhle odjed do Říma a tak jsme se přidali k druhému ročníku a začali s kosmologií u P. Silvestra. Bohu díky vše jde všem dobře. Avšak škola není vše. Škola má být prostředkem k tomu, abychom se stali nejen viri docti, nýbrž zvláště viri sancti. A to jsem si zvláště vytkl na počátku roku: studium mně musí být modlitbou. A díky Tobě, Pane, daří se mi dosti dobře. Třeba že si obyčejně stěžují klerici na velkou rozptýlenost, kterou působí studium, já jsem dosud spokojen. Vždyť proč by se měl člověk rozptylovat? Ty pravdy filosofické ukazují, jak vysoko až může vystoupit lidský rozum, ale praví zároveň, že Bůh je daleko nad ně: jindy zase ukazují nerozluštitelnost toho či onoho problému, jak malý a slabý je člověk. A z toho všeho duše těží, poznává velikost Boží a svou slabost, pokořuje se a miluje, nespokojuje se s poznáním lidským, chce víc, chce samého Boha.“⁴¹

Reginald Dacík měl ve studiu zalíbení, ale byl si vždy vědom toho, že jde jen o prostředek, který má vést k Bohu. Schopní a nadaní studenti byli průběžně posíláni na studia do zahraničí, především do belgického Soulchoiru, kde studoval např. P. Silvestr Braitto, také do Říma a na Biblickou školu sv. Štěpána v Jeruzalémě, kterou r. 1890 založil jeden z průkopníků moderní katolické biblistiky P. Marie Josef Lagrange.

Také Reginald Dacík byl vybrán ke studiu na římském Angeliku, kam byl poslán v roce 1929. Angelikum, založil bl. Hyacint Maria Cormier v roce 1909, kdy římskou kolej sv. Tomáše přemístil na Via San Vitale a změnil její jméno na Collegio Angelico. Od roku 1932 sídlí v prostorách na Esquilinu.

⁴⁰ Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc, fond Dominikáni Olomouc 1240- 1950 (1968), Liber studii materialie pro provincia Behemiae in Convetu olomucensi anno 1905-1939.

⁴¹ Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, kart. č. 29, složka C 56 a 58, *Zápisky z noviciátu 1925 – 1926* (strojopis).

Jan XXIII. ji roku 1963 povýšil na Universitu Sv. Tomáše v Římě.⁴² Hyacint Maria Cormier, křestním jménem Jindřich, se narodil 8.12.1832 v Orléansu ve Francii a zemřel v pověsti svatosti 17.12.1916 v konventu sv. Klimenta v Římě. Vynikal pozoruhodnou inteligencí, zbožností a apoštolskou horlivostí. Stal se nejprve diecézním knězem a v roce 1856 vstoupil do řádu sv. Otce Dominika. V letech 1904 – 1916 vykonával službu generálního představeného dominikánů. Když papeži Piu X. oznamovali, že byl 21. května 1904 o svatodušní vigílii zvolen do čela řádu Cormier, neskrýval svou radost: „Je to světec! Už jsem mu jasně řekl, že by měl přijmout tento úřad, kdyby mu byl svěřen.“ Cormier byl zvolen ve dvaasedmdesáti letech a sám se považoval „za přechodného magistra“. Avšak ukázalo se, že to byla skvělá volba, neboť vykonal úžasné dílo. Čeští dominikáni mají k Hyacintu Cormierovi zvláštní vztah, neboť v roce 1905 obnovil českou dominikánskou provincii. Byl ideálem českých dominikánů, kteří jej považovali i za patrona svého studijního centra. Musíme také zmínit, že v roce 1911 přijal do III. řádu sv. Dominika českého bohoslovce, studujícího v Římě, Josefa Berana, pozdějšího arcibiskupa pražského a kardinála. Hyacint Maria Cormier byl dne 20.11.1994 v Římě papežem Janem Pavlem II. blahorečen. Jako podklad pro beatifikační proces sloužilo zázračné uzdravení dominikána Jiřího Maria Veselého, internovaného v padesátých letech v klášteře v Želivu.⁴³

Na Angeliku přednášeli Michael Browne, profesor filosofie, pozdější magistr dominikánského řádu a kardinál, význačný účastník II.vatinského koncilu, Mariano Cordovani, pozdější teolog papežského domu, Reginald Garrigou Lagrange, profesor dogmatiky a spirituální teologie, dále Benoit Henri Merkelbach, Jaques Marie Vosté, Jacek Woroniecki, filosof, významný náboženský pedagog, zakladatel Lublinské katolické university a jiní slavní teologové tehdejší doby. Zde v letech 1929–1933 pokračuje Reginald Dacík v základním studiu. Byly to jistě důležité roky pro jeho intelektuální formaci.

⁴² Srov. HINNEBUSCH, W A.: *Dějiny Řádu kazatelů*. Krystal OP, Praha 2002, s. 136.

⁴³ Srov. CORMIER, H. M.: *Náležet Bohu*. Krystal OP, Praha 2008, s. 5-18 a VODIČKOVÁ, S.: *Uzavírám vás do svého srdce*. CDK, Brno 2000, s. 32-33.

Nemáme mnoho zpráv o jeho studiu na Angeliku, ale je jisté, že zde pilně studoval a dozrával ve svém povolání. Jak je vidět z dopisu, zasláném z Říma 14.10.193 P. Augustinu Scherzerovi, dominikánovi do Uherského Brodu, je život na Angeliku pestrý: „*Důstojný pane, Váš lístek, jenž potěšil, mě čekal v Římě, když jsme se včera vrátili z Quercie, jsouce neočekávaně odvoláni P. převorem. Dva noví novici ze Španělska už čekali v Římě, a proto nechtěli je poslat za námi, musel povolat nás. Bude nás, bohužel, letos velmi málo; nanejvýš 15 ale ani to není jisté, a 1 bude vysvěcen o Vánocích, a druhý snad po něm. Jak nám bude, dovedete si představit, když znáte život na Angeliku.*

V Querci jsme prožili krásné dny prázdnin, ale opravdu krásné, a nyní se připravujeme na dřinu příštího roku. Profesorů bude letos méně, zato bude mnoho mladých studentů. Jen ze Spojených států přijede 8 a dva už jsou tu. Rok slibuje velké zajímavosti. Budeme mít snad P. Garrigou na část dogmatiky; morálku má P. Woroniecki. P. Brown přesídlil od sv. Klementa na Angelikum a bude děkanem filosof. fakulty. Prantner je magister noviců v Grazu. Provincie dalmatská tam poslala 7 nebo 8 noviců.

Kdy pak přijede zase ten náš fr. Martin? Zde už ho čekali 1. října, jak mně včera pravil P. syndik a dosud o něm nic nevědí. Zase ostuda pro provincii. My pak musíme každou chvíli slyšet všelijaké narážky jak prý to uz nás chodí.

Mnoho srdečných pozdravů i P. převorovi. Váš fr. Reginald M. OP“⁴⁴

Collegio Angelico bylo proslulé kvalitním studiem a vysokou vědeckou úrovní. Velmi přínosnou zkušeností byla přítomnost bratří z celého světa, kteří zde studovali a přednášeli. Jak vzpomínal P. Metoděj Habáň přednášky profesora Lagrange, významného teologa, sledovali studenti a zájemci z jiných fakult a římských univerzit.⁴⁵ Přednášek P. Lagrange se účastnil také Reginald Dacík, který jej obdivoval a čerpal mnohé podněty pro svá díla, jako např. pro knihu *Prameny duchovního života*.

⁴⁴ MZA Brno, fond Dominikáni Uherský Brod (1338- 1951), even. č. 457, Pamětní kniha II 1931 – 1933, dopis P. Augustinovi Scherzerovi.

⁴⁵ Svědectví Česlava Jaromíra Plachého OP z 11. 11. 2009, Uherský Brod.

28. června 1931 je pro Reginalda Dacíka významným životním datem. U hrobu sv. Kateřiny Sienské v bazilice Santa Maria sopra Minerva mu kardinál Francesco Marchetti Salvaggiani udělil svěcení. Primiční mši svatou celebroidal novokněz 5. července v dominikánském kostele v Uherském Brodě. Kázání pronesl P. Silvestr Maria Braitto OP. Velmi živě tuto událost zachytil uherskobrodský dobový tisk: „*Dlouho se těšil Uh. Brod na tuto tak řídkou slavnost v našich těžkých dobách. Třetí řád dominikánský za pomoci mnohých jiných duší, zvláště z Provazní ulice, kde stojí rodný domek primiciantův, přičinil, aby slavnost primiční byla co nejokázalejší a zanechala v duších účastníků co nejhlubší a nejtrvalejší dojem. A můžeme říci, že se jim to plně podařilo. Dvě slavobrány a množství praporů, hlásalo lásku rodáků z předměstí svému novoknězi. – Od rodného domu vyprovodilo množství věřících a kněží dp. Primicianta P. Reginalda Dacíka, který ve věnci družiček za hromu a blesku kráčel k dominikánskému kostelu. Z oblak se spustil v polovici cesty liják, který však nikoho nezastrašil, ani malých družiček. V kostele, naplněném promoklými věřícími, vystoupil na kazatelnu věhlasný kazatel vdp. Dr. P. Silvestr Braitto, převor dominikánů v Olomouci. Nadšenými slovy vyličil úkol a těžké postavení kněze za nynější doby a věřícím vléval lásku a úctu ke svým Otcům a pastýřům – kněžím Kristovým – Slova kazatelova zanechala nesmazatelný dojem a mnohé oko bylo mezi kázáním zalito slzami. Při první mši sv. přísluhovali novoknězi vdp. Provinciál Václav Bubeník z Prahy, vdp. P. převor uh.brodský a spolužák primiciantův rovněž novokněz P. Jeroným Jurák z Prakšic. – Dojemná chvíle, kdy podával novokněz své ustaralé matce a sourozencům Tělo Páně, dojímal každý. Zvláštní díky patří vdp. Převorovi místního kláštera P. Stanislavu Viceníkovi, který vlastně celou zevnější okázalost připravil a organizoval, vdp. Jindř. Skácelovi, faráři v Újezdci u Luhačovic, který vyslal na slavnost kapelu a přes 40 družiček v nar. kroji – Rovněž Jednota Orla čl. vyslal čestnou deputaci, jež v slav. kroji doprovodila primicianta do kostela ze zvl. cti k jeho rodině. Kéž by tato a předešlou neděli konaná primiční slavnost v Prakšicích vzbudila mnoho dalších dělníků na Vinici Páně, jež je nyní u nás tak zarostlá býlím. Žeň*

mnohá, ale dělníků málo. Nuže, Slováci, vzhůru na záchranu vlastní a ke slávě církve, dejte syny své Kristu! Téže neděle konala se primice v okrese uh.brodském ve Val. Kloboucích; tam přistupoval k oltáři Páně dp. P. Dalmác Žálek, tamní rodák. – Při jeho primici kázal vdp. P. Odilo Pospíšil, ředitel misíí, velmi oblíbený kazatel a převor z Prahy. Je velmi radostno, že z okresu uh.brodského vyšli letos tři kněží – dominikáni – jen dál a víc!“⁴⁶

Do svého rodiště se bude Reginald Dacík i během dalších let často a rád vracet. Při různých poutích a slavnostních příležitostech pronese mnohá kázání a bude zván, aby přednášel a hlásal Boží slovo.

Reginald Dacík pokračuje ve studiu teologie na římském Angeliku u profesora Merkelbacha, jednoho nejvýznačnějších moralistů dominikánského řádu dvacátého století. Tato studia úspěšně (cum laude) dokončí v roce 1933 doktorskou disertační prací *De imagine Dei in filio adoptivo*. Školitelem byl Cornelis Friethoff, oponent Emilio Sauras.⁴⁷

Po té se definitivně vrací do Olomouce, kde začíná učit na řádovém učilišti.

Řádové studium v Olomouci získalo v Reginaldu Dacíkovi učitele dogmatiky. Zde bude působit, s šestiletou přestávkou kdy byl převorem pražského kláštera, až do roku 1950.

⁴⁶ MZA Brno, fond Dominikáni Uherský Brod (1338- 1951), even. č. 457, Pamětní kniha II 1931-1933, s. 46- 49.

⁴⁷ Srov. Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, kart. č. 29, složka C 56 a 58, různé.

2 Reginald Dacík – teolog a učitel

Začíná nejplodnější a navenek nejdynamičtější období v celém životě Reginalda Dacíka. Tato životní perioda jej díky publikační, přednáškové a kazatelské činnosti proslaví a učiní známým u široké veřejnosti. Své schopnosti, vědomosti a síly plně zapojí do dominikánského působení let první republiky, které začalo vzkvétat a stává se věhlasným. Jako rovnocenný partner spolupracuje se svými bývalými učiteli, ke kterým vždy vzhlížel s úctou. Stále více se na veřejnosti stává známou trojice teologů: Braitto, Habáň, Dacík.

V této části nejsme schopni zcela vyčerpávajícím způsobem zachytit toto plodné období českých dominikánů. Je to téma svým obsahem tak bohaté, že by bylo vhodné se mu věnovat, jak se o to již někteří pokoušeli, důkladněji v samostatné práci. Naším úkolem je působení Reginalda Dacíka v tomto období zmapovat.

2.1 Generální studium Olomouc

Po návratu z Říma začíná Reginald Dacík učit na řádovém filosofickém a teologickém učilišti v Olomouci, které bylo nejprve provinciálním, ale v roce 1939 bylo povýšeno na generální, tj. s právem udělovat řádové profesury – lektoráty.⁴⁸ Řádové studium získalo výtečného učitele dogmatiky, který se vrací z Říma plný elánu a nových vizí. Stane se úzkým spolupracovníkem Silvestra Braitto, s kterým bude později spojován po celý život.

Počátkem třicátých let se značně vyhrotily dvě vize života v České dominikánské provincii. První kladla důraz na službu v pastoraci, na život ve větším počtu menších komunit, který umožňuje širší záběr apoštolské práce. Druhá vize kladla důraz na společný život v početnějších komunitách, důkladnější studium, což se mělo stát pevnějším základem pro sice ne tak

⁴⁸ Srov. ČERNUŠÁK, T. – PROKOP, A. – NĚMEC, D.: *Historie dominikánů v českých zemích*, Krystal OP, Praha 2001, s. 149.

rozsáhlý, ale zato hlouběji zakotvený apoštolát. Šlo především o naplnění řádového ideálu, který měl směřovat k vytváření větších komunit, kde by mohli bratři slavit společnou liturgii, věnovat se studiu, apoštolátu a opustit farnosti které spravovali, a k jejichž vedení bylo vždy potřeba několika bratří. K dominikánskému charismatu původně farní správa nepatřila, ale okolnosti a dějinný vývoj nezamezil tomu, že z některých míst se staly – především za josefinismu - farnosti.⁴⁹

Problémem se hlouběji zabýval magistr řádu Martin Stanislav Gillet OP, který v roce 1933 vizitoval Českou provincii. Ten znovu zdůraznil a připomenul důležité body, které významně zasáhly do života provincie: „*Společná modlitba breviáře je závazná, to lze ovšem těžko splnit v malých domech, proto nelze zakládat tam, kde by neměli status domus formalis. Je třeba dbát na osobní i komunitní chudobu, zvláště v zařízení klášterů. Správa farností je tolerována, ne však vítána, jen obtížně ji lze spojit se společným životem.*“⁵⁰ I další body se týkaly řeholní observance, řešily otázky postu od masa, péče o nemocné a podobně.

Došlo také k uzavření některých malých domů. To vyvolalo kontroverze nejen v řádu, ale i u veřejnosti. V místech, odkud měli dominikáni odejít, se setkala toto rozhodnutí se značnou nelibostí. Ani biskupové diecézí, ve kterých dotyčné kláštery byly, nepřijali rozhodnutí nadšeně.

Vidíme, že situace v provincii nebyla zcela bez problémů. Přesto se dominikáni snažili pracovat naplno a uskutečňovat řádový ideál. Bratři kazatelé se stali přínosem pro českou katolickou církev, především na poli intelektuálním, neboť byli vysoce aktivní v publikační a přednáškové činnosti. Vlastní studium, které provozovali, vyžadovalo poctivou intelektuální formaci, vytrvalé úsilí a práci, aby úroveň učiliště a jeho absolventů odpovídala požadavkům doby. Můžeme říci, že studium u olomouckých dominikánů dosahovalo vysoké kvality, bylo respektováno a jeho absolventi byli pečlivě

⁴⁹ Srov. ČERNUŠÁK, T. – PROKOP, A. – NĚMEC, D.: *Historie dominikánů v českých zemích*, Krystal OP, Praha 2001, s. 140-146.

⁵⁰ Tamtéž, s. 141.

přípravě, jak pro další následné studium, tak pro běžnou pastorační kazatelskou činnosti. I když absolvent nepokračoval dál ve studiu, byl přesto intelektuálně zformován a mohl se dál věnovat osobnímu vzdělávání.

Z lektorů studia zmiňme alespoň některé: především P. Emiliána Soukupa - morální teologie, P. Metoděje Habáňe – filosofie, P. Pavla Škrabala – biblistika, P. Silvestra Braitu – asketická a mystická teologie a Reginalda Dacíka – dogmatika, ekleziologie. Celá výuka byla postavená na nauce sv. Tomáše Akvinského, jak je dominikánské tradici vlastní. Klíčovou učebnicí byla Suma teologická, kterou profesori komentovali a vykládali: „*Učili jsme se napřed filosofii, při níž nám P. Habáň vysvětloval nauku aristoteliskotomistickou, pak P. Škrabal dával hodiny biblistiky, P. Em. Soukup přednášel morálku. P. Dacík dogmatiku. P. Silvestr Braitu nám přednášel o církvi, P. Čala učil etiku. Na konci roku pak bývaly zkoušky – někdy tvrdší, někdy lehčí – jen otec Silvestr Braitu tvrdil, že jsou ty zkoušky zbytečné, protože věděl, co v nás je; během roku se vyptával a zjišťoval, co umíme.*“⁵¹ Po pětiletém studiu, byli bratři většinou vysvěceni na kněze. Někteří dále pokračovali ve studiu doma, nebo byli posíláni k dalšímu vzdělávání do zahraničí, která je měla připravit pro činnost učitelů na řádovém učilišti. Jiné čekala práce v provincii v jednotlivých kláštorech.

Příliv studentů se rok od roku zvyšoval. Ve školním roce 1926-1927 byl počet pouhých 6 studentů, ale postupem času číslo narůstalo. V roce 1931-1932 bylo již 13 studentů a v roce 1933-1934 stoupl počet na 19. Ze zápisu v knize studií z 9. října 1933 se dovídáme, že sekretářem studia v olomouckém konventu byl jmenován Reginald Dacík. Toto oficiální zastával několik let a měl na starosti praktické otázky chodu tohoto studia. V této knize se můžeme dočíst, jak samotné studium probíhalo, o členění obsahu přednášek, jména přednášejících a studentů. Pravidelně se konala vizitace provinciála, který dohlížel na úroveň učiliště. Každý akademický rok začínal votivní mší svatou k Duchu Svatému, při ní se vyprošovaly dary Ducha Svatého, jak pro

⁵¹ ZEMEK, J.: *Vatikánský špión*. Matice cyrilometodějská, Olomouc 2002, s. 16.

studenty, tak pro vyučující.⁵² Studium probíhalo v domácím prostředí kláštera, což navozovalo pokojnou, rodinnou atmosféru, ale zároveň nic neubíralo na kvalitě a přísnosti lektorů. Reginald Dacík přednášel dogmatickou teologii, která byla jeho hlavním oborem. Jako přednášející působil spíše klidným dojmem, s důrazem, který kladl na přesnost a jasnost nauky: *„Do denního styku s P. Reginaldem jsem se dostával v „teologii“ hned po noviciátě. Uznali mi zkoušky ze 4 semestrů absolvovaných v kněžském semináři v Hradci Královém, které jsem měl potvrzeny v indexu. Přednášky v dominikánském řádovém studiu byly povinné. Pilně jsme je se zájmem poslouchali. Teologie, dogmatika i morálka byly rozděleny na 4 roky. Já měl to štěstí, že jsem přišel do prvního ročníku. Základní učebnicí byla Teologická suma sv. Tomáše Akvinského. P. Reginald přednášel většinou latinsky, článek za článkem s rozbořem, vysvětlením v češtině. Seděl pohodlně za katedrou, klidným hlubokým hlasem mluvil, díval se po nás mírným pohledem. Měl holou lebku, když na ni svítilo sluníčko od 11 hodin dopoledne a mluvil hluboký nevzrušeným hlasem, chtělo se mi spát. On se na mě mírně podíval, ale ani se nevyrušil. Dělal jsem si poznámky, abych nespál, ale hlava mi klesala a ruka: škrt! Když jsme brali „De Deo uno“, a probírali „cesty“ sv. Tomáše, uvedl jako příklad: „Námořník drží kotvu, loď drží námořníka, moře drží loď, zeměkoule drží moře, zeměkouli drží slunce. A tak dále. Nekonečno nelze přejít, a tak musí být první činitel“. Že nekonečno nelze přejít, to jsem chápal, ale nechápal jsem, proč ten námořník drží tu kotvu. Tři dny mě to trápilo, že jsem tak hloupý, že nechápu, proč ten námořník drží tu kotvu. Jak je ta námořní kotva veliká, jak veliká byla asi ta loď, že ten námořník tu kotvu unese. Měl jsem depresi, že se na takové studium nehodím, když nechápu, proč ten námořník drží kotvu...“⁵³ Studenti na svoje profesory jistě pohlíželi s úctou a velkým respektem, ale nesmíme zapomenout, že všichni žili společně v klášterní komunitě: *„Jednou při svačině, když jsem pil mléko, řekl mi**

⁵² Viz Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc, fond Dominikáni Olomouc 1240- 1950 (1968), Liber studii materialie pro provincia Behemiae in Convetu olomucensi anno 1905-1939.

⁵³ Svědectví P. Bartoloměje Josefa Kulhavého OP z 14. 4. 2010, Uherský Brod.

P. Reginald, jen tak mimochodem: „Mléko je pro kojence a pro telata“. Také jsem to nepochopil, co tím myslel. Jednou na Svatém Kopečku jsme s místními kluky hráli fotbal. P. Reginald musel do počtu s námi. Věděl, že je to kopaná, takže, když k němu náhodou přilétl balon, tak do něj kopl a byl rád, že mu to šlo a že protivníka nekopl do nohy.“⁵⁴

Od konce roku 1938 se stává, z důvodů zhoršující se politické situace, studium v zahraničí nemožným. Bylo stále patrnější, že se v příštích letech omezí jen na Olomouc. Po nesnadných jednáních s Římem, kdy bylo třeba podat přesné informace o lektorech, bylo zřízeno v říjnu 1939 Generální studium. Z řádového učiliště se stává Generální studium, které může udělovat titul lektora. Tím je dovršena obnova studia České dominikánské provincie, která začala v roce 1905. Po násilném uzavření vysokých škol německými okupanty v listopadu 1939 byla též zrušena teologická fakulta v Olomouci a jejím profesorům bylo znemožněno dále vyučovat. V této době začali olomoučtí dominikáni, na žádost biskupa, přednášet i na nově zřízeném diecézním kněžském učilišti. Máme doklad, ve kterém je uveden počet odučených hodin za letní semestr v roce 1940 a mzda, která má být lektorům vyplacena: „*Veledůstojnému Konventu OO. Dominikánů v Olomouci.*

Kníže-arcibiskupský Ordinariát v Olomouci sděluje, že byl dán příkaz ústřednímu ředitelství arcibiskupských statků v Kroměříži, aby Vám byla vyplacena remunerace pro vdpp. profesory z Vašeho konventu, kteří letos v letním semestru přednášeli na arcidiecézním bohovědném učilišti v Olomouci.

<i>Pro vdpp. P. Dr. Braitto O.P.</i>	<i>1760.—K</i>	<i>88 v. hod.</i>
<i>Pro vdpp. P. Dr. Čalu O.P.</i>	<i>1160.—K</i>	<i>58 v. hod.</i>
<i>Pro vdpp. P. Dr. Škrabala O.P.</i>	<i>2040.—K</i>	<i>102 v. hod.</i>
<i>Pro vdpp. P. Dr. Dacíka O.P.</i>	<i>1180.—K</i>	<i>59 v. hod.</i>
<i>Pro vdpp. P. Dr. Švacha O.P.</i>	<i>1500.—K</i>	<i>75 v. hod.</i>
<i>Pro vdpp. P. Dr. Podoláka O.P.</i>	<i>880.—K</i>	<i>44 v. hod.</i>

⁵⁴ Svědectví P. Bartoloměje Josefa Kulhavého OP z 14. 4. 2010, Uherský Brod.

Mnozí z diecézních kněží, kteří navštěvovali tyto přednášky, dodnes vzpomínají na jejich fundovanou úroveň.

Na generálním studiu v Olomouci studovali v této nelehké době, kromě dominikánských bohoslovců, také členové jiných řádů např. benediktini z Břevnova. Reginald Dacík na generálním studiu v roce 1940 odpřednášel pouze letní semestr, neboť byl zvolen převorem pražského kláštera. Až do léta 1946 působí ve funkci představeného v Praze.

2.2 Edice Krystal

Přes všechny nedostatky a problémy, které řešila provincie, fungovala skupina bratří, která se zaměřila na kvalitní, hluboký intelektuální život. Snažili se dobře vést řádové studium, což potvrdili jeho absolventi. Velkým přínosem byla publikační činnost, kterou vyvíjeli prostřednictvím edice Krystal. Hlavním hnacím motorem byl Silvestr Brait, který se v roce 1923 po skončení studií v belgickém Saulchoiru se vrací do Čech. Je plný apoštolského nadšení a má již připravenou celou koncepci svých snah o obnovu duchovního života v Čechách. Viděl nutnost otevřít brány klášterů a učinit z mnichů apoštoly. Je známo, že u otce Silvestra Braita nebylo od myšlenky k činu daleko. Již v březnu 1926 vychází první číslo nové náboženské revue Na hlubinu, které vyšlo nákladem dvou tisíc kusů, a bylo okamžitě rozebráno. Revue Na hlubinu vycházela od roku 1926 do roku 1948, tedy dvaadvacet let. A nebyla to jenom revue Na hlubinu, ale také další periodika: revue Výhledy, Vítězové, Filosofická revue, více než sto knižních titulů, přednášky a kurzy pro studenty, učitele, dělníky, kněze, mládež. Pozoruhodné je, že během dvaadvaceti let své existence se revue držela svého programu, který zveřejnila

⁵⁵ Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc, fond Dominikáni Olomouc 1240- 1950 (1968), Liber studii materialie pro provincia Behemiae in Convetu olomucensi anno 1905-1939.

v prvním čísle: „*Chceme podávati soustavně nauku duchovního života, i když nebudeme ještě ze začátku zatěžovati výlučně vědeckým aparátem, ukazovati velkého a dobrého Boha, zopakovati povinnosti k němu, učiti o ceně svátosti a milostí, ukazovati bratry, kteří se na hlubinách stali velkými a svatými. Budete slyšeti o všech prostředcích prohloubení duchovního života. Můžete podávati dotazy a pochybnosti a odborníci v duchovním životě Vám na ně odpoví. Konečně tu poznáte i nejnovější příslušnou literaturu, kterou budeme soustavně zaznamenávati a oceňovati. Nuže, podejte nám ruku a pojdte s námi Na hlubiny!*“⁵⁶

Po návratu z římských studií se Reginald Dacík stává nepostradatelným spolupracovníkem Silvestra Braita. Tak začala dlouhá a plodná spolupráce těchto dvou teologů a apoštolů. Na tyto počátky vzpomíná: „*Ideu časopisu pro duchovní život si přinesl o. Brait o. z Belgie, kde dokončil svá teologická studia a vrátil se jako lektor teologie. Několik let před tím založil francouzský dominikán o. Bernadot měsíčník La vie spirituelle, který se rychle šířil i mimo sféru francouzskou. Tento časopis přenést s patřičnými místními změnami do naší české půdy, to byla touha o. Brait, se kterou se vrátil z ciziny. Měli jsme sice v té době náboženské časopisy, ale všechny byly zaměřeny na nejširší okruh čtenářů – na prosté věřící, takže kněží, řeholníci a vzdělaní laici neměli nic, co by odpovídalo jejich náboženské a kulturní úrovni a touze po hlubším duchovním životě. To si uvědomoval u nás od počátku o. Brait, tak jako předtím o. Bernadot ve Francii a pozvolna také zakladatelé časopisů v jiných zemích.*“⁵⁷

Reginald Dacík vyučuje dogmatiku na řádovém filosofickém a teologickém učilišti v Olomouci a současně spolupracuje se Silvestrem Braitem v edičních aktivitách. Publikačně byl velmi činný. Vydával knihy pro prohloubení duchovního života, kterými srozumitelnou formou zpřístupňoval krásu a hloubku křesťanské mystiky. Uvedme alespoň některé: Život a dílo sestry Alžběty od Nejsvětější Trojice, Duše světců, Škola dominikánské

⁵⁶ KAŠIČKA, Z.: *Otec Brait*. Krystal OP, Praha 1993, s. 4.

⁵⁷ Tamtéž.

mystiky, Školy duchovního života, Svátí všedního dne, Cesta apoštolské svatosti – Třetí řád sv. Dominika. Též zpracoval katolickou věrouku pro laiky, čímž umožnil věřícím hlubší vhled do tajemství křesťanské víry. Tyto knihy byly mezi věřícími, zvláště členy III. řádu tzv. terciáři, velmi oblíbeny. Mimo to také připravoval přednášky, psal pro své studenty, vyřizoval početnou korespondenci, reagoval na aktuální otázky a problémy velkým množstvím článků v různých periodikách.

Kromě tohoto profesorského a edičního působení se Reginald Dacík věnoval též pastorační a vzdělávací činnosti mezi mládeží, dospělou inteligencí a členy III. řádu sv. Dominika. Slavné byly Vyšší náboženské kurzy, prázdninové tábory mládeže i Akademické týdny.⁵⁸

V roce 1934 byl jmenován ekonomickým představeným revue Na hlubinu a v roce 1938 celého nakladatelství Krystal: *„Nebylo za těchto okolností myslitelné, aby takové dílo řídil jediný člověk. Přibývalo spolupracovníků. Nejbližším byl o. dr. Dacík. Ale společnou práci si přece jen nějak museli rozdělit. O. Braitovi zůstala od začátku řídicí, iniciátorská práce, o. Dacík se klonil spíše k organizační a hospodářské stránce. V Krystalu se věnoval finančním otázkám, smlouvám, odpovídal za Krystal před veřejnými orgány. Při tomto ovšem nezanechával své odborné činnosti, učitelské a spisovatelské. Při takovém způsobu, a při takovém rozmachu, bylo nemyslitelné, aby nedocházelo také k rozdílnosti názorů, někdy i rozladění. Když byli oba stále spolu, dařilo se společné dílo, problémů bylo jen tolik, kolik se dalo běžně zvládnout.“*⁵⁹

Samozřejmě, že někdy docházelo i ke srážkám a vzájemným rozporům, ale to je v každé zdravé společnosti normální. Co však zaslouží obdiv je, že problémy, které studium i edice provázely, nikdy nebyly vynášeny za rámec společenství.

„Otec Reginald Dacík, kde nebyl přímo vedoucím, byl alespoň v pozadí. Pracoval vědecky ve všech směrech, ale mimořádné zásluhy měl především

⁵⁸ Srov. KOLEKTIV: *In Spiritu Veritatis*. Krystal OP, Praha 2008, s. 445.

⁵⁹ KAŠIČKA, Z.: *Otec Brait*. Krystal OP, Praha 1993, s. 21.

o finanční soběstačnost veškeré vydavatelské činnosti. Dominikánský klášter v Olomouci žil ve velké chudobě, avšak tam, kde se mohlo uživit poctivou prací, Otec Reginald odmítal prosit a tím spíše i žebrot. Nesmlouvavou hospodárnost uplatňoval především vůči sobě: měl ocelový denní pořádek pro řeholní kázeň, duchovní život i pro vědeckou práci. Všechno si psal a tak každá jeho vědecká činnost se uplatňovala aspoň třikrát: jako výuka ve škole, jako přednáška venku, a nakonec jako kniha, a ta byla většinou souborem článků uveřejněných v časopisu „Na hlubinu“, Nepsal, samozřejmě, jen věci objevné a naprosto nové, ale co napsal, to zůstává stále užitečné.“⁶⁰ Z tohoto svědectví můžeme vyčíst, že Reginald Dacík vedle náročné a vyčerpávající práce nezanedbával svůj duchovní život, řeholní povinnosti ani bratrské společenství: „S P. Reginaldem jsme se denně setkávali při liturgii v chóru, na chodbách, na zahradě, v edici Krystal, kde jsme někdy pomáhali. Také při praní prádla, které jsme si sami prali, jsem ho jednou zahlédl. Jednou za měsíc byla „velká rekreace“, na Svatém Kopečku. I novicové, klerici, mladí páteři. Hrál se volejbal. Šlo se tam pěšky, volně. Někdy i P. Reginald, ačkoli byl dost zaměstnán svými povinnostmi. Bylo to pěkné.“⁶¹

Musíme zde ještě zmínit velký počin českých dominikánů té doby, na němž se podílel i Reginald Dacík. Je to vydání Teologické sumy sv. Tomáše Akvinského. Díla, které svým rozsahem a přesahem nemá obdoby. Přes různé výhrady a nedostatky, především v otázce překladu do českého jazyka, byla tato práce jedinečným přínosem: „Avšak nejodvážnějším, převratným činem byl překlad celé „THEOLOGICKÉ SUMMY“ sv. Tomáše Aquinského do češtiny. O ducha překladu bojovaly dva směry: hlavní redaktor Emilián Soukup prosazoval doslovnost, aby se totiž zároveň vytvořilo základní české bohovědné a filozofické názvosloví (terminologie). Kdežto téměř všichni ostatní jsme usilovali ihned o překlad smyslu. Byla prosazena doslovnost, a tak dnes, nové vydání české „Summy“ se připravuje na základě „zdnešněného“

⁶⁰ Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, kart. č. 29, složka C 56 a 58, svědectví P. Jiřího Maria Veselého OP z 29. 4. 1988.

⁶¹ Svědectví P. Bartoloměje Josefa Kulhavého OP z 14. 4. 2010, Uherský Brod.

*názvosloví i smyslu. Český překlad se řadil tehdy mezi první světové překlady.*⁶²

V polovině roce 1940 je vytržen ze své práce, neboť je zvolen převorem pražského kláštera. Spolupráce se Silvestrem Braitem však dále pokračuje, i když v omezených možnostech. V roce 1946 se do Olomouce opět vrátí a ještě několik let zde bude působit. V této době vydá významnou učebnici morální teologie, kde se snaží zpracovat katolickou mravouku podle zásad sv. Tomáše Akvinského. Odklonem od tehdy běžné kasuistiky, která svazovala nejen učebnice morální teologie té doby, ale i životní praxi, přináší novozákonní pavlovský rozměr křesťanské morálky ctností. Tuto pavlovskou morálku rozpracoval ve své Teologické summě sv. Tomáš Akvinský a tak se stala součástí teologického pokladu církve. Jedině studium na Angeliku a kontakty s mezinárodním dominikánským prostředím povzbudily Reginalda Dacíka k napsání této učebnice.⁶³

Druhou knihou jsou známé Prameny duchovního života – Přehled theologie asketické a mystické, která taktéž v tomto poválečném období vychází. Tato kniha se stala velmi oblíbenou a populární. Je zde patrný vliv jeho učitele, významného dominikánského autora, Reginalda Garrigou – Lagrange, z něhož vycházel a jímž se inspiroval.

2.3 Pražský převor

V listopadu 1938 se konala provinční kapitula. Toto shromáždění je svoláváno jednou za čtyři roky a účastní se ho převorů klášterů spolu s určenými bratry. Rokuje se o životě a směru dominikánského života v dané provincii a také je volen nejvyšší představený – provinciál. Kapitula se konala

⁶² Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, kart. č. 29, složka C 56 a 58, svědectví P. Jiřího Maria Veselého OP z 29. 4. 1988.

⁶³ Srov. Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, kart. č. 29, složka C 56 a 58, různé.

za bouřlivých politických událostí. Mnichovská zrada vedla k odtržení Sudet, čímž připravila provincii o kláštery v Litoměřicích a Znojmě. Tyto ležely v německém záboru. Těž košický konvent se ocitl na území zabraném Maďarskem. Kapitula musela reagovat také na další aktuální otázky. Vyzvala bratry ve vojenské službě, aby co nejvíce vydávali svědectví svému povolání a aby pravidelně informovali provinciála o místě svého pobytu a svém zdravotním stavu. Situace byla nejen pro provincii, ale celý národ těžká. Úkolem kapituly bylo také zvolit provinciála. Nejprve byl zvolen P. Silvestr Brait, jehož však magistr řádu nepotvrdil a volba se musela opakovat. Při druhé volbě byl zvolen Reginald Dacík. I tuto volbu však magistr zrušil s odůvodněním, že ani jeden z těchto bratří se mu nezdá být vhodný k řízení provincie v tak komplikované situaci. Proto jmenoval provinciálem P. Metoděje Habáně. Důvody, proč magistr řádu Reginalda Dacíka neschválil, nebyly zveřejněny.⁶⁴ Službě představeného přesto neunikl, neboť 2. července 1940 byl zvolen převorem pražského kláštera. Provinciál volbu potvrdil a Reginald Dacík přijal.⁶⁵ Jeho bydlištěm se nyní stává Praha, ve které bude po celou válku a do Olomouce se vrátí až na podzim roku 1946. Kontakty ale úplně nepřerušil a pravidelně dojíždí: „*Když však se stal v roce 1940 dr. Dacík převorem v Praze, byl nucen být víc v Praze než v Olomouci. Do Olomouce zajížděl často, snad měsíčně, obhlédl hospodářskou situaci, konzultoval programy, ale času bylo málo. Když byl trvale v Olomouci, denně vybídl Braita k společné vycházce do parku, kde spolu probrali vše potřebné a cestou zpět se obvykle stavili v tiskárně, kde vždy bylo co dělat. Když však byl Dacík mimo Olomouc trvale, docházelo i ke korespondenci, jak ani jinak nebylo myslitelné a to se již problémy neřešily tak snadno. Tak jest rozuměti Braitovu dopisu z 25. 1. 1943, adresovanému Dacíkovi, kde píše: „Kdybych to řekl ústně, tak*

⁶⁴ Srov. ČERNUŠÁK, T. – PROKOP, A. – NĚMEC, D.: *Historie dominikánů v českých zemích*, Krystal OP, Praha 2001, s. 148.

⁶⁵ Klášter dominikánů v Praze, Praha Husova 8, Kronika konventu sv. Jiljí Praha (1896 – 1950), s. 536.

byste přitom viděl můj úsměv a tak byste to všechno hodil za sebe jakož já to házím za sebe.“⁶⁶

Služba převora trvá tři roky a není jednoduchým úkolem. Představený musí dohlížet na chod kláštera, zároveň pečovat o svěřené bratry jak po stránce materiální, tak i duchovní. Komunita pražského konventu na konci roku 1942 čítala 11 otců, 5 noviců – noviciát byl v té době v Praze, 7 bratří laiků a dva juvenisty.⁶⁷

Z kroniky pražského kláštera se dovídáme, že Reginald Dacík byl pečlivým převorem a svůj úřad zastával svědomitě. Svědčí o tom i fakt, že byl v roce 1943 opět zvolen na další tříleté období.

Stále pracuje. Je aktivní v apoštolátu, dává exercicie, káže, věnuje se terciářům a mládeži nakolik mu to umožňuje služba představeného, ale i těžké válečné období. To se přímo dotkne pražského kláštera, neboť Wehrmacht chce obsadit klášter a využít jej pro své potřeby: *„19. dubna 1943 od „Wehrmacht“ dodáno písemně, že celý konvent zabírá vojenská správa. Konventu úředně bylo vykázáno místo k obývání v klášteře OO. Premonstrátů na Strahově. Se stěhováním se začalo hned po svátcích Velikonočních, v úterý 27. dubna. Vldp. P. převor v ten den dopoledne svolal celý konvent a oznámil výnos od „Wehrmacht“ a dal pokyny pro urychlené stěhování. Stěhování bylo v proudu; pojednou konvent obdržel sdělení, že stěhování možno odložit až na další! – Přesvatý náš otec Dominik, k jehož cti v ono úterý započala patnáctiúterková pobožnost, prokázal se znovu jako mocný přímluvce, jak v duchovních, tak časných potřebách Církve sv. a jeho řádu. Bůh buď za to veleben! S odevzdaností do Vůle Boží a v důvěře další ochrany sv. O. Dominika, konvent vyčkává další zásahy!“*⁶⁸

⁶⁶ KAŠIČKA, Z.: *Otec Braitó*. Krystal OP, Praha 1993, s. 21.

⁶⁷ Klášter dominikánů v Praze, Praha Husova 8, Kronika konventu sv. Jiljí Praha (1896 – 1950), s. 552.

⁶⁸ Klášter dominikánů v Praze, Praha Husova 8, Kronika konventu sv. Jiljí Praha (1896 – 1950), s. 555.

Život kláštera probíhá v obvyklém rytmu. Reginald Dacík se 28. června 1943 ve Vinohradské nemocnici podrobil operaci čelistní kosti a 5. července téhož roku je opět zvolen převorem.⁶⁹

Kronika dále uvádí, že pražský převor je vyhledávaným exercitátorem. Dává exercicie středoškolské katolické mládeži, bratřím v jiných kláštorech, bohoslovcům arcibiskupského semináře v Dejvicích, ale také ve vlastní komunitě. To nepřímou potvrzuje jeho vysokou duchovní úroveň.

Konec války přinesl velké naděje a s nimi spojené nové možnosti, které se otvíraly dominikánskému působení. Nikdo ještě netušil, že tato doba svobody bude tak krátká.

Dne 9. července 1946 je převorem zvolen P. Jiří Maria Veselý a tím končí šestiletá služba Reginalda Dacíka pražské komunitě. Může se vrátit do Olomouce. Ale ještě předtím se spolu s provinciálem Tomášem Dittlem a Štěpánem Masiákem zúčastní generální kapituly dominikánského řádu konané v září 1946 v Římě. Poté se definitivně vrací do olomouckého kláštera, kde opět začne vyučovat na generálním studiu a dále pracovat v edici Krystal. Do Prahy se bude vracet a to především jako přednášející v kruzích katolické vysokoškolské mládeže. Dominikáni opět naplno pracují ve svobodné vlasti, avšak doba a poměry se začínají měnit.

⁶⁹ Tamtéž, s. 556.

3 Reginald Dacík – vězen a oběť komunistického režimu

V roce 1948 dochází v Československu k politickému převratu. K moci, tak jako v mnoha evropských zemích se dostávají komunisté, kteří zahajují boj proti všem, kteří jsou jiného přesvědčení nebo názoru. Za hlavního nepřítele je považována katolická církev, kterou nový režim začne systematicky likvidovat. Přípravují se procesy s biskupy, kněžími i aktivními laiky. V řeholních řádech, které byly považovány za ohniska vzdělání, nositele kultury, vidí režim největší nebezpečí, které se musí eliminovat. Tak začíná temná a bolestná etapa dějin, ve které mnozí zaplatí životem, pro jiné bude obdobím věznění, šikany, ale i životní zkušeností, za kterou budou vděční po zbytek svého života.

3.1 Likvidace klášterů

Po nástupu Komunistické strany k moci bylo jasné, že církvi začíná těžká doba. Dominikáni byli známí svými polemickými články, kterými odkrývali z filozofického hlediska zrudnost této ideologie. Po únoru 1948 bylo cítit napětí v celé společnosti a také v jednání církve se státem, které vyvrcholilo politickými procesy počátkem padesátých let. Smyčka se utahovala postupně. Komunisté nenechali nic náhodě. Počátkem roku 1950, po neúspěšných jednáních s biskupy, po takzvaném „Číhošťském zázraku,“ kdy se rozpoutala nechutná propaganda, ve které byla církev napadána a očeřována, došlo také na řeholní řády a řeholní společnosti. Tažení proti řádům mělo v první řadě oslabit katolickou církev jako celek, měl se zlikvidovat vliv řeholníků na společnost a v neposlední řadě získat budovy a majetek, kterým řády disponovaly. Vždyť jen mužské řeholní společnosti držely v roce 1950, kromě mnoha far také 149 klášterních komplexů. O postupu proti mužským řádům rozhodlo vedení KSČ 20. ledna 1950. Zákrok dostal označení „akce K“.

V českých zemích proběhlo tažení proti řádům ve dvou etapách. V noci ze 13. na 14. duben 1950 přepadly oddíly Státní bezpečnosti, Sboru národní bezpečnosti a Lidových milicí budovy klášterů, probudili spící řeholníky a přikázali jim, aby si sbalili nejnnutnější věci. Zmocněnec Státního úřadu pro věci církevní jim pak oznámil, že jejich budovu zabírá stát, ale že oni sami se budou moci dále svobodně věnovat duchovní činnosti v jiných, k tomu vyhrazených kláštorech. V některých případech zdůvodňovali řeholníkům jejich přesídlení obavou o jejich životy a nezbytností ochrany před „hněvem pracujícího lidu“. Pak byli převezeni do několika vybraných, takzvaných internačních klášterů. Na místě mohli zůstat jen nemocní a velmi staří řeholníci, které policie po nějakém čase odvezla do nemocnic a pečovatelských ústavů. Policie přepadla 75 klášterů a internovala 876 řeholníků.

Druhá etapa „akce K“ proběhla 27. a 28. dubna 1950. Týkala se 69 klášterů a 364 řeholníků. Obdobně jako komunisté zlikvidovali mužské kláštery, chystali se zrušit také kláštery ženské.⁷⁰

3.1.1 Dominikáni

V rámci první vlny, takzvané „akce K,“ byly jako centra protistátní činnosti zabrány dva dominikánské kláštery – ve Znojmě a v Košicích. Bratři ze Znojma byli převezeni do Králík, bratři z Košic do Podolince. Do tábora se z ostřejším režimem v Želivě byli převezeni P. Jaroslav Frk, znojemský farář a P. Štěpán Masiak, znojemský převor.

Zbýlé kláštery byly zabrány v druhém termínu. Scénář této akce byl stále týž. Pro ilustraci nám může posloužit zabránění klášterů v Praze a Olomouci.

„Provinciál fr. Ambrož Svatoš dostal na čtvrtek 27. dubna doporučeně pozvánku na Státní úřad církevní, sídlící na Vinohradech, a to na neobvyklou dobu – 15 hod. I tato okolnost byla součástí plánu policie. Vzal s sebou

⁷⁰ Srov. PERNES, J. – POSPÍŠIL, J. – LUKÁŠ, A.: *Alexej Čepička. Šedá eminence rudého režimu*, Brána, Praha 2008, s. 140 – 141.

vynikajícího právníka a svého vikáře fr. Víta Beneše. Na úřadě byli úlisně vybízeni k podpisu prohlášení, že se dobrovolně zapojují do socialistické výstavby státu a že jsou zváni na školení, kde by se dozvěděli více (případný podpis by dal celé akci zdání legitimacy). Oba to rázně odmítli s odůvodněním, že chtějí pracovat pro vlast, ale kolaborace pro ně nepřichází v úvahu. Při návratu do kláštera kolem 16 hodiny jim šla v patách ozbrojená tlupa milicionářů s velitelem. Zavřít dveře kláštera už nestačili. Velitel milicionářů kopl do dveří a křikl: „Nezavírejte!“ Milicionáři bez ukázání jakéhokoli úředního zmocnění okupovali celý klášter a obsadili všechny vchody a východy. Bohoslužby v kostele musely probíhat jako obvykle, aby lidé nepoznali, že se děje něco mimořádného. V 17:30 bratři zpívali jako obvykle Kompletář a po něm „Salve Regina“ a „O Lumen“. Tehdy přidali ještě loretánské litanie, které se normálně dominikáni společně modlí jen v sobotu. Lidé v kostele vytušili, že se děje něco zvláštního. Po modlitbách se bratři na rozkaz náčelníka milice shromáždili v chóru. Tam jim bylo oznámeno, že pojedou zítra ráno na čtrnáctidenní školení. Fr. Ambrož předstoupil a řekl: „Podívejte se, bratři, věc je vážná. Všichni máme řeholní sliby, a já vás žádám, abyste přede mnou obnovili přísahu, že za každých okolností zůstanete věrni“. Všichni bratři to před náčelníkovými očima udělali. Potom šli na večeři. Po ní jim bylo nařízené, aby šli spát. Kdo však mohl usnout? Kolem půlnoci byli vyburcováni rozkazy: „Vstávat, vstávat vezměte si jen nejnnutnější a rychle nastoupit do autobusu!“ Bratři se znovu svěřili Matce Boží zpěvem Salve Regina. Poté byli odvezení do kláštera benediktinů v Broumově, v severních Čechách, kam dorazili někdy po šesté hodině ráno. U každého byla provedena osobní prohlídka a prohlídka malého zavazadla.⁷¹

Zde vidíme, jak nelehká životní zkouška začínala pro české řeholníky. Statečnost a věrnost, se kterou se zde setkáváme, je obdivuhodná. Jistěže panovala nejistota i strach, ale bylo to překonáváno silou společenství a modlitby. Také ostatní dominikánské kláštery v českých zemích a na

⁷¹ ČERNUŠÁK, T. – PROKOP, A. – NĚMEC, D.: *Historie dominikánů v českých zemích*, Krystal OP, Praha 2001, s. 183 – 184.

Slovensku byly obdobně zabráný. V Olomouci, kde sídlil noviciát a generální studium, byla řešena otázka, zda nebude vhodnější poslat novice a bratry studenty domů. Nakonec bylo rozhodnuto, že mají zůstat. A tak se společně s ostatními dostali do internace. V těchto pohnutých dnech, kdy dochází k zatýkání některých významnějších řeholníků, z dominikánů to byl P. Silvestr Brait, se kterým se připravoval monstrproces, se Reginald Dacík začne skrývat, neboť jak tuší a jak je později také informován, hrozí zatčení i jemu.

3.2 Zatčení – proces

Prvním zatčeným českým dominikánem byl P. Jakub Zemek, neohrožený kazatel a převor ve Znojmě. P. Jakub Zemek byl znám svým nesmlouvavým postojem k novému režimu, který dával jasně najevo. Mnoho lidí se za ním přicházelo poradit, jaký zaujmout postoj k novému zřízení. Také pomohl několika lidem k útěku do ciziny. Nebylo to poprvé, kdy se takto angažoval, neboť je známo, že za tyranie černé totality, v době protektorátu, pomáhal mnohým. Za zmínku stojí jeho pomoc manželce generála Ludvíka Svobody a jeho dceři Zoji, na jejichž ukrývání se podílel.⁷² Jak sám P. Jakub Zemek vzpomíná: „*Úřední osoby ve Znojmě se na mne vytrvale mračily. Až najednou, zcela nečekaně nastala změna. V místních novinách se objevila velká chvála, že prý celé Znojmo je hrdé na to, jak statečného má převora a že mu tajemník Okresního akčního výboru předal děkovný diplom ministra národní obrany, generála Svobody za vynikající účast při ukrývání členů jeho rodiny. Za války jsem totiž pomáhal paní Svobodové a její dceři Zoji. Bylo nebezpečí, že se stanou rukojmími Němců za manžela a otce organizujícího československé jednotky v Sovětském Svazu. Paradoxně mi diplom předával člověk, který za války s Němci kolaboroval. Rozčililo mě to. Chtěl jsem za vyznamenání ministru Svobodovi osobně poděkovat, a tak jsem zajel do Prahy. Přijala mě přátelsky paní Svobodová. Hezky jsme si povídali, ale pak mě začala*

⁷² ZEMEK, J.: *Vatikánský špión*. Matice cyrilometodějská, Olomouc 2002, s. 21.

přemlouvat, abych se přidal k Plojharovi. Jako Slované patříme prý ke komunistům. Zeptal jsem se, zda včetně Maďarů a Rumunů a vyložil jsem jí své stanovisko. Urazila se, že takhle s ním mluvit nesmím. A tak jsem se zvedl a odešel.“⁷³

P. Jakub Zemek byl trnem v oku místním komunistům, kteří připravovali jeho odstranění. Byl zatčen již v červnu 1948 a odsouzen k 18 letům ztráty svobody. V roce 1960 byl propuštěn na amnestii. Jak vidíme, situace byla velmi napjatá a nejistá.

Reginald Dacík byl v té době členem olomouckého konventu, kde vyučoval na řádovém „Generálním studiu.“ Také se aktivně zapojil do činnosti katolického vysokoškolského studentstva, kde přednášel a duchovně doprovázel studenty. Jezdil do Prahy i na jiná místa a konal přednášky a dával duchovní cvičení.

V roce 1949 měl vycestovat a odjet do Říma, aby pracoval na kanonizaci paní Zdislavy. To mu již nebylo umožněno. Atmosféru doby nám přiblíží svědectví dominikána P. Dominika Marka: „*Vlastní změny v klášteře nastaly, až když byly r. 1949 pastýřské listy, které bylo třeba číst. Teprve potom ti, kdo četli, byli voláni na úřad. Mezi nimi jsem byl také já, byl jsem povolán na radnici, kde byli všichni ostatní kněží, kteří tady v Olomouci četli pastýřský list. Tam nás poučil, jakého jsme se dopustili trestného činu, a že budeme postiženi tím, že nám bude na měsíci zastaven plat. Na to já jsem se usmál, protože jsem žádný plat neměl. A ten jeden pán mi praví: „No, jen se nesmějte, on vás ten smích přejde!“ A tak potom další taková záležitost nastala, když povolali na konsistoř v Olomouci P. Braitu. Bylo to v březnu v r. 1950, někdy tak koncem týdne. Bylo kolem oběda, nebo dopoledne, tak nějak. Povolali ho telefonicky. On tam šel v domnění, že jde o nějakou poradou, nebo něco. A místo toho tam čekali estébáci, sebrali ho a už se nevrátil.“⁷⁴*

⁷³ VAŠKO, V.: *Neumlčená. Kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce II.* Zvon, Praha 1990, s. 31-32.

⁷⁴ Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, složka Svědectví otců APB, sign. C 10, svědectví Dominika Aloise Marka OP z r. 1999.

Když byl P. Silvestr Braitó zatčen, konal Reginald Dacík v té době v Praze přednášky. Bylo mu jasné, že jako blízkému spolupracovníku P. Silvestra Braitó i jemu hrozí brzké zatčení. Proto se rozhodl nevrátit se do Olomouce a začal se ukrývat. Blíže o tom čteme v jeho výpovědi: „*Dne 17. března 1950 jsem byl v Praze na přednášce a telefonicky mně bylo sděleno, že v Olomouci se po mně shání bezpečnostní orgánové. Vyhledal jsem proto svého dobrého přítele medika Havla, bytem na Karlově náměstí, kterému jsem sdělil, že Braitó byl zatčen a proto se budu ukrývat u pí Zdeňky Hrubešové v Praze II. Podskalská 33.*“⁷⁵

Reginald Dacík po konzultaci s přáteli, především z vysokoškolského katolického hnutí se rozhodl pro emigraci, neboť zde mu hrozilo přímé nebezpečí – uvěznění. Jak již bylo výše řečeno, v dubnu 1950, při policejní razii nazývané akce K byly zlikvidovány kláštery a řeholníci a řeholnice internovány. Reginald Dacík se neměl kam vrátit. Proto odchod ze země byl jediným možným řešením. Přejít ilegálně hranice bylo v roce 1950 ještě možné, ale nebezpečí bylo veliké. Komunisté v zemi vládli již 2 roky a měli klíčová místa ve své moci a pod přímou kontrolou. Státní bezpečnost měla mnoho konfidentů a spolupracovníků. Přejít přes hranice nebyla snadná záležitost a vyžadovala přípravu a velkou opatrnost. Jak uvidíme, i v případě Reginalda Dacíka, se útěk nezdařil zřejmě z důvodu nasazeného konfidenta z řad státní bezpečnosti. Ze svědectví Josefa Vlčka, který byl v osobním kontaktu s Reginaldem Dacíkem již před únorem 1948 - spolupracovali v katolickém vysokoškolském hnutí - a se kterým měl společně emigrovat, víme, že: „*Naši a doktor Kosatík říkali: Hned musíš zmiznout. Takže jsem odjel do Luhačovic, jako těžce nemocný, a tam si mě vyzvedla skupina, která převáděla do zahraničí, ovšem mezi tím do té skupiny vlezl „estébák“.* *Dověděli jsme se, že Dacík také chce jít pryč, a teď nevím, kdo nám to řekl, že je v Praze, takže jsme pro něho poslali a on přijel k Šalšovi, do Kostelce u Kyjova, tam jsme byli asi ještě jeden den spolu, a potom jsme jeli na určené*

⁷⁵ Osobní archiv Josefa Vlčka, zápisy o zatčení Vincence Dacíka a zápis o výpovědi z Krajského velitelství v Praze. Fotokopie.

*místo, kde nás převzal ten agent a jeli jsme na hranice. Jeli jsme směrem na znojemské, k řece Dyji. Zavedl nás do lesa a řekl, že musí prozkoumat situaci, a nechal nás s kuframa a šel dolů a najednou byla slyšet střelba. Tak jsme si říkali, to je malér a za chvíli přišli, pohraničníci. Byl to estébák, který nás dovedl do pasti a pohraničníci nás zatkli. Dovezli nás do Hradiště, aniž se nás zeptali, kdo jsme, co tam děláme a jak jsme tam dostali. Velmi dobře o nás věděli. Přijeli jsme do věznice v Uherském Hradišti, v umývárně jsme se umývali a já jsem slyšel, jak říká jeden bachař tomu druhému: Máme tady dvě církevní esa. Takže tím bylo vše jasné. To bylo v červenci 1950.*⁷⁶

Reginald Dacík byl zatčen při pokusu o ilegální přechod státní hranice, převezen nejprve do věznice v Uherském Hradišti, poté byl padesát dní v Olomouci, a nakonec od 15. září do února 1951 v Ruzyni v Praze. Odtud je na svátek bl. Reginalda 17. února převezen na Pankrác, do tamní věznice. Zde je připravován na proces. Podařilo se nám nahlédnout do jeho vyšetřovacího spisu, který nám odkrývá praktiky totalitní moci. Z výsledku na Krajském velitelství státní bezpečnosti v Praze se můžeme dočíst smyšlená obvinění o tom, jak Reginald Dacík byl zapojen do protistátní činnosti zaměřené proti lidově demokratickému zřízení a do rozvratné a špionážní činnosti:

„Byl jste zatčen při pokusu o překročení hranic do ciziny. Z jakého důvodu jste se rozhodl opustit ilegálně území ČSR?”

Od února 1948 jsem byl zapojen do protistátní činnosti zaměřené proti lidově-demokratickému zřízení a protože v březnu 1950 byl zatčen můj blízký spolupracovník B r a i t o Dominikán z Olomouce, domníval jsem se, že moje činnost bude v souvislosti s jeho zatčením odhalena. Z toho důvodu jsem se po zatčení B r a i t a skrýval delší dobu v Praze a potom jsem hodlal při nejbližší příležitosti opustit území ČSR.

V čem spočívá Vaše protistátní činnost, o které se zmiňujete?

⁷⁶ Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, osobní svědectví Josefa Vlčka ze dne 21. 2. 2010.

*Jako stoupenec biskupů zapojil jsem se do protistátní činnosti ilegální skupiny na olomouckém kraji, vedené Josefem Vlčkem a pro potřeby této skupiny jsem vybíral schopné studenty s katolických kroužků, kteří byli potom zapojeni do rozvratné a špionážní činnosti této skupiny. Jinak jsem dával Vlčkovi různé špionážní zprávy z oboru církevně politického a informoval jsem o různých úředních opatřeních vyšší církevní hodnostáře z řad vysokého církevního kléru, aby tito mohli úspěšně vésti boj církve proti státu. V červenci 1950 jsem se pokusil o ilegální odchod do zahraničí, při kterém jsem byl zatčen.*⁷⁷

Jednalo se o zjevnou manipulaci a překrucování faktů. Šlo o cílenou přípravu jak obžalovaného zostudit v očích veřejnosti a připravit exemplární proces. O těchto praktikách komunistické justice bylo napsáno již mnoho, ale je třeba připomínat toto bezpráví, páchané na nevinných, aby se znovu neopakovalo: „*Strýček Dacík mě povídal, že to bylo tvrdé, když ho zavřeli. Protože je nutili chodit, museli stále chodit, 24 hodin stále v pohybu. On byl zvyklý, neboť když rozjímal nebo se modlil, založil ruky a chodil. Takže byl zvyklý chodit a nedělalo mu to velké potíže.*“⁷⁸

Zatčení a příprava na soud musely být pro Reginalda Dacíka těžkým obdobím, které mnohé poznamenalo na celý život. Jak později uvidíme, s novou životní situací se dokázal utkat velmi statečně a vždy na toto období bude vzpomínat jako na velikou životní zkušenost. Po desetiletém věznění se vrací na svobodu nezlomený a je připravený dál působit v nových životních podmínkách. Jinak tomu bylo např. u P. Silvestra Braitu, který po návratu z vězení brzy umírá.

⁷⁷ Osobní archiv Josefa Vlčka, zápisy o zatčení Vincence Dacíka a zápis o výpovědi z Krajského velitelství v Praze. Fotopie.

⁷⁸ Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, osobní svědectví Františka Dacíka z r. 2009.

3.2.1 Proces

Vyšetřovatelé Reginalda Dacíka obvinili z velerady a špionáže. Měl předávat zprávy biskupu Zelovi, Silvestru Braitovi a provinciálovi jezuitů Františku Šilhanovi. Závadnými byly shledány i jeho kontakty s pražskými a olomouckými činovníky Katolické akce a ovšem také kontakty se spoluobviněnými. Z těchto osob byla uměle vytvořena skupina „JUDr. Valena a spol.“. Tento proces je první, jenž náleží do kontextu procesů s Katolickou akcí.⁷⁹ Náleželi do ní bývalí funkcionáři Ústředí katolického studentstva: JUDr. František Valena, JUDr. Mečislav Razík, JUDr. Josef Plocek, JUDr. Leopold Löw a medik Richard Havel. Vedle nich zde byl též generální tajemník Matice cyrilometodějské Josef Vlček, profesor náboženství P. Vincenc Šalša, bývalý bohoslovec Václav Vaněk - který odmítl studovat na pražské Cyrilometodějské fakultě, dále pracovník pastoračního referátu olomoucké arcidiecéze Bohuslav Černý, Adolf Svinka, kyjovský katolický aktivista, a ovšem také Reginald Dacík.⁸⁰

Hlavní líčení se konalo v Praze na Pankráci ve dnech 14. – 16. srpna 1951 v 9.00 hod., trestní věc proti: Dr. Františku Valenovi a spol. § 78, 86 tr.z. Skupina byla souzena Státním soudem v Praze. Předseda senátu Dr. František Kaláb, soudci Dr. Vladimír Singl, Dr. Eugen Patzák. Obhájci byli udělení ex offo, jak bylo v tehdejší době obvyklé. Pro Reginalda Dacíka Dr. Josef Cívín.⁸¹

„V soudních spisech, jak vidíme, byl tento proces označován jako Valena a spol., ve sdělovacích prostředcích jako proces se špinony Vatikánu. Zahrnul již zmíněného Františka Valenu, dále činovníky z řad České ligy akademické, jejíž posledním předsedou byl právě Valena. Všichni byli uznáni vinnými z vlezrady, respektive špionáže, a odsouzeni k následujícím trestům odnětí svobody: F. Valena 22 let, generální tajemník Matice cyrilometodějské Josef

⁷⁹ Katolická akce – jednalo se o kroužky inspirované Tomislavem Kolakovičem a jeho Rodinou, tedy ne té schizmatické, organizované komunistickým režimem.

⁸⁰ Srov. BALÍK, S. – HANUŠ, J.: *Katolická církev v Československu 1945 – 1989*, CDK, Brno 2007, s. 200 – 201.

⁸¹ Osobní archiv Josefa Vlčka, Protokol o hlavním líčení ze dne 14. -16. 8. 1951, Praha. Fotopie.

Vlček 21 let, Bohuslav Černý 20 let, Vincenc Šalša 18 let, Richard Havel 17 let, bývalý bohoslovec Václav Vaněk 16 let, Mečislav Razík 15 let, Adolf Svinka 14 let, Josef Plocek 13 let, Leopold Löw 7 let. Reginaldu Dacíkovi, tak jako Josefu Vlčkovi byl navrhován trest smrti. On všechna obvinění odmítl a připustil pouze záměr odejít za hranice. Nakonec byl odsouzen na 19 let do vězení. Všichni souzení při procesu prokazovali vysokou míru statečnosti, když např. Bohuslav Černý veřejně oznámil, že se přiznal proto, že byl bit, či Josef Plocek na otázku zda přijímá trest odpověděl: „Přijímám. Ať žije Kristus Král!“ Tragický byl osud především Františka Valeny, který asi po dvou letech práce v uranových dolech onemocněl rakovinou ledvin. Byl mu přerušen trest, ovšem s tím, že Bezpečnost neustále osobními kontrolami zjišťovala, zda by se do výkonu trestu nemohl vrátit. Zemřel 31. srpna 1960, když čtyři hodiny před smrtí dostal obsílku z valdické věznice, že se v ní má okamžitě hlásit k výkonu trestu.“⁸²

Proč nebyl Reginald Dacík zahrnut do jiného procesu s představiteli kléru, kam spíše patřil, nám není zcela známo, ale pravděpodobně jeho kontakty se sdružením katolické vysokoškolské mládeže, společné zatčení při ilegálním přechodu hranic s Josefem Vlčkem, vedlo vyšetřovatele k tomu, že jej zařadili do tohoto procesu. P. Silvestr Braitto byl v té době již odsouzen a odpykával si svůj trest. Byl souzen v prvním monstrprocesu s řeholníky, který bývá nazýván „Machalka a spol.“ a který patří k největším mezi procesy komunistické doby. Silvestr Braitto byl odsouzen k 15 letům a k opětovnému setkání s dlouholetým spolupracovníkem dojde při výkonu trestu. Po soudu je Reginald Dacík odvezen do kolínské věznice.

⁸² Srov. BALÍK, S. – HANUŠ, J.: *Katolická církev v Československu 1945 – 1989*, CDK, Brno 2007, s. 200 – 201.

3.3 Vězení

Po procesu začalo pro Reginalda Dacíka období, se kterým jistě nepočítal, a na které jej nepřipravilo ani studium na Angeliku nebo klášterní formace. Z hlediska zcela lidského a profesního mohlo být považováno za ztrátu času a sil nebo také za životní prohru. Přijmout vězení není lehké pro zločince, natož pro člověka, který je nevinný a hlásí se k hodnotám pravdy, spravedlnosti a lásky. Kněz a řeholník se jistě potýká s lidskou slabostí, hříšností a malostí, ale hrubost, izolace a zlo žalářování nového komunistického systému je i pro něho skutečnost nová a náročná. Trest si odpykával v Kolíně, v Plzni na Borech, na Mírově. Protože na trestanecké kartě má písmeno I = ideolog, nedostává se do uranových dolů na Jáchymovsku a Příbramsku, aby se nedostal do většího styku s jinými vězni. Ve vězení na Mírově, kde si odpykával větší část trestu, se setkal s řadou osobností církevního i společenského života. Často se zde sešli významné osobnosti z různých řeholních společenství a tedy i různých teologických názorů a duchovních škol. Jako např. františkáni Urban a Bárta, jezuité Šilhan a Kajpr, a dominikáni Braitto a Dacík.⁸³ I přes stísněné podmínky, které panovaly ve vězeňském prostředí, neztráceli tito „Boží bojovníci“ smysl pro posvátnost a také pro humor. Na toto období máme zaznamenáno několik živých vzpomínek a svědectví, především od katolického intelektuála Václava Vaška, který se s Reginaldem Dacíkem setkal ve věznici na Mírově: „*Vycházka. Kroužíme po dvoře s jezuitou Vašíčkem a povídáme si o něčem, pravděpodobně ne zcela v duchu svatého Tomáše Akvinského, neboť najednou se před námi kráčející dominikán Dacík obrátí, zvedne ruku a vystřelí ji ukazovákem k zemi: „To je blud!“ Vašíček na chvíli zmlkne a pak ke mně skrz zuby: „Nevšímej si ho, pro něj je svatej Tomáš dogma.“*⁸⁴

⁸³ Srov. ROTREKL, Z.: *Skrytá tvář české literatury*. Blok, Brno 1991, s. 46 a VAŠKO, V.: *Ne vším jsem byl rád*. Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2001, s. 241 – 255.

⁸⁴ VAŠKO, V.: *Ne vším jsem byl rád*. Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2001, s. 245.

Václav Vaško vzpomíná na Reginalda Dacíka jako na člověka laskavého a moudrého: „*Otci Reginaldovi Dacíkovi se na oddělení říkalo „Velký inkvizitor“.* Ale k inkvizitorovi měl svou laskavostí i moudrostí daleko. Prokázal to zejména, když ho udělali kontrolorem. Říká se, dej člověku funkci a poznáš, co v něm je. Například na jedné cele jmenovali nového staršího světnice. Z normálního mukla se rázem stal pošuk. Zakládal si na tom, že velitelé chválili jeho celu jako nejčistší, a tak se tam „šurovalo“ a „šurovalo.“ Ne tak otec Reginald. Pečlivě prohlížel odevzdanou práci, menší vadu opravil sám, u větší poradil, co s tím. Jednou nevím už proč, jsem se s ním ocitl v korekci, byla ve spodní části zámku. Okno zabedněné, podlaha betonová, dva slamníky, po jedné dece, v rohu žanek. Normální strava každý třetí den, dva dny mezi tím jen ráno teplá černá tekutina a kousek chleba. Bylo léto, zimou jsme netrpěli a bylo nám spolu dobře. Absolvoval jsem u něho ignaciánské exercicie v dominikánském pojetí. Na oddělení jsme se vrátili odpočatí od lidí a bohatší na duchu. Rád na tuto korekci vzpomínám, i když si Otec Reginald neodpustil občas zavrtat do jezuitů. Nelíbil se mu například ignaciánský obraz spolupráce člověka s Boží milostí: *Chceš-li, aby lodička tvého života plavala středem řečiště, musí ji podél jednoho břehu táhnout Boží milost a podél druhého ty sám. Čili: Přičň se, a Bůh ti pomůže!*“⁸⁵

Musíme zde také konstatovat, že se mnohdy projevovala i lidská slabost, selhání a chyby, které jsou v těchto stísněných životních podmínkách vždy viditelnější. Například Ladislav Hanus římskokatolický kněz, slovenský filozof, představitel novotomizmu a profesor morální teologie v Spišské Kapitule uvedl, že Reginald Dacík byl hodně autoritativní, zakládal si na tom, že je teologický odborník a názory všech ostatních se mu zdály být diletantské. Také společensky měl být prý trochu nepříjemný, příliš sebevědomý a nesrdečný.⁸⁶

Snad se mohlo stát, že i takto v některých situacích zapůsobil na své okolí, zvláště když se jednalo o věci věroučné nebo o diskuze na nějaké

⁸⁵ Tamtéž, s. 245 – 246.

⁸⁶ Srov. HANUS, L.: *Pamäti svedka storočia*. LÚČ, Bratislava 2006, s. 547.

ožehavé teologické téma, avšak z většiny vzpomínek a svědectví, které máme k dispozici, působil spíše opačným dojmem.

Velmi živé a také čtivé jsou vzpomínky P. Dominika Pecky, oblíbeného katolického myslitele, kněze, redaktora časopisů a autora mnoha knih a článků. V jeho knize *Z deníku marnosti*, která vyšla až po jeho smrti, vzpomíná zvláště na P. Silvestra Braita, ale i na Reginalda Dacíka, kterého ve své knize nazývá krycím jménem Albert Brodský. Je to snad proto, že Albert Veliký byl významný dominikánský teolog, známý svou velkou učeností a Brodský pravděpodobně naznačuje místo narození. P. Dominik Pecka vděčně vzpomenu, jak mu Reginald Dacík poradil, aby se před komisí pro pracovní zařazení na Mírově, hlásil na dílnu, která pracovala pro přerovský optický závod Meopta a v níž byl Reginald Dacík kontrolorem: *„K mé velké radosti mě vítá – kromě celé řady známých kněží – i dominikán Albert Brodský, Silviův přítel. Byl by velmi rád, abychom byli co nejvíce pospolu. To ovšem záleží na mém pracovním zařazení. Vzhledem k stáří, nemoci a dosavadní omezené pracovní povinnosti bych se dostal mezi staré a nemocné kněze, kteří lepí sáčky nebo vyrábějí cenovky pro obchod s textilem, což záleží v navlékání kovových „blešek“ na nitku. Albert mi radí, abych před zařazovací komisí, ke které budu po lékařské prohlídce předvolán, žádal o zařazení do takzvané Meopty.“*⁸⁷

P. Dominik Pecka velmi věrně popsal životní podmínky vězení, svou spolupráci s Reginaldem Dacíkem a jejich muklovské společenství:

„Kromě brigádyra je tu ještě jedna „úřední“ osoba – dominikán Albert Brodský, doktor teologie, jehož přičiněním jsem se dostal na Meoptu. Má funkci kontrolora, jehož rukama musí projít každý opracovaný artikl. Menší závady opravuje a doplňuje sám. Na větší nemá kdy. Nedostatečně nebo chybně opracované kusy vrací muklovi, aby je dal do pořádku. Vyskytují se bohužel i mukli, kteří pracují nedbale a spoléhají se na to, že to Albert nějak „dodělá“, takže ho z kontrolora degradují na pouhého pomocníka. Někdy jim to nevyjde a artikl putuje i se svými nedostatky tam, odkud přišel. Něco jiného

⁸⁷ PECKA, D.: *Z deníku marnosti*. Atlantis, Brno 1993, s. 145.

*je důvěřovat v pomoc kontrolora a něco jiného je spoléhat se na něho. Je to stejné jako v teologii. Bůh se nad námi slitovává, to je pravda, ale my na to nemáme právo a spoléhání na milosrdenství Boží je hřích. Někdy se stane, že přehorlivý mukul pracuje důkladněji, než je třeba, piluje, brousí, leští v potu tváře – a je to zbytečné, poněvadž to není v dokumentaci. V tom případě ho Albert upozorní, že stačí jen podstatné operace. Čili je to jako ve filozofii: musí se rozlišovat mezi podstatou (substantia) a případy (accidentia). Z toho je zřejmé, že filozofický aspekt kontroly je útěšný a povzbuzující, ale jakmile se začne uplatňovat teologický, přestávají všechny žerty.*⁸⁸

Vidíme, že Reginald Dacík zastával funkci kontrolora, skrze kterou pomáhá druhým, ale kterou zastává odpovědně i vzhledem k zákazníkům, kteří zboží koupí. Je to známka toho, že přistupuje poctivě k jakékoliv práci, i když není jeho vlastní profesí, a kterou vykonává z příkazů vězňů. Je to opravdový, zralý křesťanský postoj.

Ve vězení probíhalo také tajné studium, duchovní formace a náboženské přednášky k osobnímu růstu, k prohloubení duchovního života a také k přípravě na kněžství zájemců z řad mukulů. Bylo to velmi důležité, protože i sami profesori nezakrněli a dál prohlubovali své vědomosti, i když neměli k dispozici žádné knihy, ale pluralita názorů a směrů, které se zde za neobvyklých okolností setkaly, vedla často k diskuzím, které měly blahodárný vliv na jejich myšlení. Mnozí byli nadšení, že se zde setkali s tak významnými kapacitami prvorepublikové a poválečné české i slovenské katolické inteligence.⁸⁹ Vaško vzpomíná: „*Otovou a Davidkovou zásluhou jsem pokračoval ve studiu započatém v Leopoldově. Trvalo čtyři roky, dostalo systém a bylo kontrolováno řádnými zkouškami. Poznámky z přednášek jsem si zapisoval drobným písmem na cigaretovém nebo toaletním papíře. Filozofické disciplíny mi přednášel Rudolf Vašíček, dogmatiku a asketiku Reginald Dacík, církevní dějiny Josef Hájek, církevní umění slovenský jezuita*

⁸⁸ PECKA, D.: *Z deníku marnosti*. Atlantis, Brno 1993, s. 183.

⁸⁹ Srov. NOVOTNÝ, V.: *Teologie ve stínu. Prolegomena k dějinám české katolické teologie druhé poloviny 20. století*. Karolinum, Praha 2007, s. 54 – 61.

Valér Zavorský. Ten podobně jako Josef Zvěřina studoval archeologii a umění na pařížské Sorboně. Byl zároveň schopným malířem, a tak jeho „skripta“ z dějin umění, vydaná v jednom exempláři na papíře, z kterého jsme vyráběli obálky a sáčky, byla bohatě ilustrovaná. Pojednání z morální teologie sepsal Oto Mádr. Profesor Hájek vyrobil pro mě a další zájemce přehled církevních dějin. Studii o existencialismu vypracoval Felix Davídek, jenž o sobě tvrdil, že kdyby nebyl knězem, byl by existencionalistou. Studii o soudobé české hudbě nám poslal ze sousedního oddělení Mojmír Vaněk, kdysi náš zástupce v UNESCO v Paříži.“⁹⁰

Reginald Dacík se 21.1.1957 ve vězení na Mírově dožil svých 50 let. Na tuto událost velmi pěkně a podrobně vzpomíná P. Dominik Pecka: *„Náš kontrolor doktor Albert Brodský bude slavit padesáté narozeniny. My víme, že slavit výročí tělesného narození může i pes. Význam by to mělo, kdyby se člověk narodil starý a postupem času mu přibývalo mládí, svěžesti, křepkosti, moudrosti a jiných krásných vlastností. Správnější a křesťanštější je slavit jmeniny. Jmeniny pomíjejí osobu oslavence a obracejí pozornost k světci, jehož památku Církev připomíná. Baron, hrabě, kníže – to jsou predikáty světského šlechtictví. Křestní jméno je predikát synovství Božího a to je neskonale víc než jakákoliv lidská hodnota. Kdosi přišel s nápadem uspořádat k počtě Otce Alberta almanach s básničkami, pozdravy a oslavnými články. Bylo by to všehovšudy jen několik stránek. Naši krasopisci by to přepsali do miniaturního formátu a Otec Albert by to měl ráno v den padesátých narozenin v dílně na pracovním stole. Uvážilo se však, že by to mohlo být zabaveno, a tak bylo usneseno, že almanach nevyjde a že Albertovy narozeniny budou oslaveny obvyklým způsobem, tj., že nejstarší mukl na světnici pronese večer před narozeninami řeč k jeho počtě. A poněvadž nejstarší jsem já, připadl ten úkol mně. A tak jsem promluvil takto:*

„Milý Otče Alberte, kdybychom nežili v pandemoniu, kde se strom dusí v exhalacích továrních komínů, ryba leká v otrávené vodě, pták nenalézá místo,

⁹⁰ VAŠKO, V.: *Ne vším jsem byl rád*. Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2001, s. 250.

kde by hnízdil, rolník neseje a nežne, jak by chtěl a umí, Unamunův švec nešije boty ani pro peníze, ani pro pověst nejlepšího ševce v městě, ani k slávě Boží, lékař nepředpisuje léky, jaké pokládá za účinné, učitel neučí, jak by chtěl, kněz nekáže, jak by měl, ano, kdybychom nežili v tom pandemoniu, stalo by se dnes, v den tvých padesátin, mnoho pěkných věcí. Nějaký odborník v teologii by napsal článek, v němž by zhodnotil tvé teologické dílo: onen pestrý vějíř hlavních bohovědných oborů od Věrouky pro laiky až po Mravouku, Prameny duchovního života a nesčetné časopisecké články, jež jsou dnes nedostupné a jež jako vše, co vyšlo z tvého pera, vynikají pojmovou přesností a slohovou vytríbeností. Někdo z řad tvých bývalých posluchačů by napsal článek, v němž by vzpomínal tvých výkladů, jež mnohým ukázaly cestu k výšinám. Vždyť tys nebyl ani trochu onen pověstný Stubengelehrter, nýbrž pravý syn svatého Dominika, jenž věrně plnil řádové heslo: Contemplata aliis tradere. Contemplata: výsledky vlastního studia a rozjímání. Aliis: kněžím, řeholníkům a řeholnicím, studentům a vzdělancům. Tradere: tvůj způsob hlásání bez barokního patosu, bez snahy po vnějším efektu – klidně, vážně, srozumitelně. To vždycky budilo dojem, že nemáš v úmyslu získávat pro sebe, ale pro Pravdu. Ale kdybychom nežili v tom pandemoniu, nestalo by se, co se stalo: že jsme se po mnohých letech opět sešli, a to ve vězení. Bylo to radostné a útěšné shledání. Ty ses za ta léta vůbec nezměnil. Utrpení neporušilo tvou podobu fyzickou, ani duchovní. Jsi stále týž: klidný, vyrovnaný, jasnozřivý. Denně se hromadí na tvém stole naše výrobky, flexarety, optimety a jiné krámy. Tvým úkolem je výrobky kontrolovat. Trpělivě prohlížíš naše fabrikáty a doplňuješ na nich operace, jež byly opomenuty. Leckdo těžší z tvé ochoty a šetří své síly v předpokladu, že ty už to za něho dokončíš. Za to vše ti srdečně děkujeme. Jak je krásné, že ani zde nezahálelo tvoje pero. Téma bylo na dosah ruky: asketika. Život ve vazbě je tvrdá askeze. Tedy asketika. Spis byl důmyslně ukryt v jednom z velkých měchů pro optické přístroje. Měchy se sušily a nesmělo se na ně sahat. Zdánlivě bezpečný úkryt. Ale i ten byl odhalen. Autor Asketiky byl potrestán desetidenní korekcí. Přijal jsi trest s klidným úsměvem. A co se nepodařilo v teorii, podařilo se v praxi: užil jsi té několikadenní samoty

*k vykonání vlastních duchovních cvičení. Slovem i příkladem jsi nás učil, že svůj životní úděl máme přijímat z ruky Boží pokorně a oddaně. Máme si být plně vědomi, že za vše, čím jsme a co máme, vděčíme Bohu. A je-li někdo na určitém životním rozmezí zahrnut projevy úcty, lásky a vděčnosti, kéž to přijímá jako předzvěst odplaty na věčnosti, o kterou pro tebe tento den všichni, kteří tě máme rádi, vroucně prosíme.*⁹¹ Svědectví autenticky zachycuje atmosféru, která panovala v tomto muklovském společenství, vystihuje osobnost Reginalda Dacíka a úctu spoluvěznů. Je o to cennější, že pochází z úst očitého svědka a významného českého katolického intelektuála.

Reginald Dacík byl pověřen ve vězení na Mírově, aby při štedrovečerní večeři pronesl homilii: *“Když se setmělo, přinesli nám večeři – smaženého kapra a brambory. Otec Albert byl požádán o promluvu. Aby nebylo nápadné, že „káže“, seděl a my jsme poslouchali při jídle. V úvodu řekl, že ve vzpomínkách na Narození Páně zpravidla pomijíme tragické rysy evangelijního vyprávění: „Nebylo místa v útulku pro pocestné. Do vlastního přišel, a vlastní ho nepřijali. Chudoba, opuštěnost, plenky narychlo opatřené z části oděvu matčina. A dále útěk do Egypta, do cizí a neznámé země po cestách plných nepohody a nebezpečí. A přece: V něm byl Život, a ten Život byl světlem lidí. A světlo ve tmě svítí a tma ho nepojala. Že tma nepojala světlo, není ještě tak hrozná. Že svět, který povstal skrze něj, ho nepoznal, není to nejhorší. Ale že přišel do vlastního, tj. k svému národu, narozený z matky, která pocházela z rodu Davidova, a svoji ho nepřijali, je otřesné. Neboť evangelista nemá na mysli jen to odmítnutí v Betlémě, nýbrž i odmítnutí lásky Boží vůbec. Bůh přichází k člověku s láskou, a člověk ho odmítá. A nejtragičtější na tom je, že ho odmítají i celí národové, slovem „svět“, a budou ho odmítat až do skonání světa. To je stále se opakující téma světových dějin. I my, služebníci Slova, jsme odmítnuti od lidských prahů, vydáni soudům, smeteni z kazatelen, odtrženi od oltářů. Lid, z něhož jsme vyšli a k němuž jsme šli cestou oběti, odříkání, poslušnosti a lásky, miluje více tmu než světlo. Není vhodné,*

⁹¹ PECKA, D.: *Z deníku marnosti*. Atlantis, Brno 1993, s. 204.

abychom se rozlítostňovali v tento den. Vždyť Pán praví: „Není učedník nad Mistra, ale dokonalý bude každý, bude-li jako jeho Mistr.“ Radujme se, neboť se připodobňujeme jemu: „Blahoslavení jste, když vás budou pro mě tupit a pronásledovat a mluvit všechno zlé lživě proti vám. Radujte se a plesejte, neboť vaše odplata je hojná v nebesích. Vždyť tak také pronásledovali proroky, kteří žili před vámi.“ Zatímco Otec Albert mluví, je na chodbách rušno. Bouchají dveře a je slyšet kroky. To se nás však netýká. Máme zde překvapení. Na stole se objevuje veliký dort, upečený těmi mladými kouzelníky z nastřádaného cukru, másla a piškotů.“⁹²

Život ve vězení byl jistě velmi náročný, ale vidíme, že měl i své pozitivní stránky. Vězňové dokázali využít tyto chvíle k osobnímu růstu a všem těmto skutečnostem dát rozměr evangelní moudrosti, ztotožnit se s Kristovými slovy: „Kdo život ztratí pro mne a pro evangelium, ten jej získá“. Nejinak tomu bylo i v případě Reginalda Dacíka. Po propuštění se nevrátí jako zlomený člověk, ale jako zralá osobnost, plná životní zkušenosti a moudrosti, kterou bude mít ještě možnost několik let předávat a obohacovat druhé.

Politická situace se v polovině padesátých let začala měnit, zvláště po XX. sjezdu KSSS, kde Chruščov odhalil kult osobnosti, a kdy dochází k určitému politickému uvolnění, které se především vztahuje na exkomunikované komunisty, ale částečně se také dotkne všech nevinně pronásledovaných. Nepředstavujme si však, že skončilo pronásledování církve nebo jiných odpůrců režimu. Situaci vystihuje vyjádření prezidenta Antonína Novotného při vyhlášení amnestie, kterou udělil společně s vládou u příležitosti 15. výročí osvobození republiky Rudou armádou. „*Neotřesitelná síla a pevnost našeho socialistického zřízení – jakož i jeho humanismus, veliká důvěra, kterou má komunistická strana Československa a socialistický stát mezi pracujícími – umožňují, aby osobám, které se dopustily v minulosti*

⁹² PECKA, D.: *Z deníku marnosti*. Atlantis, Brno 1993, s. 208.

*závažných trestných činů, směřujících proti politickým a hospodářským základům naší republiky, byla dána příležitost odčinit svou vinu před lidmi poctivou prací“.*⁹³

Amnestie byla podmíněna pěti lety bezúhonného chování. V případě, že by se propuštěný dopustil nového trestného činu, musel by si odpykat nejen nový trest, ale i ten, který nyní byl podmíněčně prominut. Pro kněze a řeholníky bylo samozřejmé, že se nevrátí k původní profesi, tedy k výkonu duchovní služby, ale že budou zařazeni do normálního pracovního procesu. Reginald Dacík byl na svobodu propuštěn 10. května 1960. Tím končí jedna bolestná, ale velmi užitečná etapa jeho života, ve které obstál, a na kterou bude vzpomínat spíše s humorem a moudrým nadhledem.

⁹³ VAŠKO, V.: *Ne vším jsem byl rád*. Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2001, s. 258.

4 Reginald Dacík – duchovní otec

V této závěrečné části se blíže zaměříme na poslední periodu života Reginalda Dacíka. Mohli bychom očekávat, že po letech věznění a nemožnosti vrátit se ke klášternímu způsobu života bude nejméně plodná. Stáří ochromené úbytkem fyzických i psychických sil, život v podmínkách režimu, který jej stále šikanoval a až do konce jeho života sledoval, vytváří zdání, že nelze být činným a plodným. Opak je pravdou. Reginald Dacík dokázal být aktivní i v těchto nelehkých podmínkách a tak se stát přínosem pro církev a své okolí. Byl oblíbeným, vyhledávaným duchovním otcem, který na sklonku osmdesátých let dozrál a uzavřel své dílo

4.1 Návrat

Jak už bylo výše řečeno, Reginald Dacík byl po deseti letech vězení, na základě amnestie udělené prezidentem republiky a vládou v květnu 1960, propuštěn na tak zvanou svobodu. Musíme si uvědomit, že svět, který Reginald Dacík před 10 lety opustil, se zásadně změnil. Všechny kláštery byly zlikvidovány, v jejich budovách se často usídlilo vojsko nebo jiné státní instituce, řeholníci byli internováni a společný řeholní život nebyl možný. Mnoho kněží bylo stále zavřených, ve farnostech často působili duchovní, kteří byli režimem trpěni nebo s ním spolupracovali, a kteří se báli vyvíjet intenzivnější pastorační činnost. Hranice byly uzavřené, dostat se legálně z republiky bylo nemožné, zvláště pro bývalého vězně. Přesto se vždy našli lidé, kteří byli ochotni pomoci a to i za cenu, že se sami vydávali v nebezpečí postihu ze strany režimu. Za dané situace vedou první kroky Reginalda Dacíka k bratru Františkovi a jeho rodině do Jarošova u Uherského Hradiště. Silně jim utkvěla vzpomínka na jeho návrat z vězení, když poprvé stanul u jejich

domovních dveří.⁹⁴ Po poradě s příbuznými se vrací do Uherského Brodu, kde stojí jeho rodným dům, ve kterém žijí jeho dvě sestry a švagr Karel. I pro státní orgány, které jej sledovaly, musel mít trvalé bydliště a zaměstnání, které však bývalí muklové jen velmi těžko nacházeli a pokud ano, tak jen v dělnických a nádenických profesích.

Reginald Dacík na uherskobrodsku požíval veliké vážnosti a obliby, ale nikdy tohoto faktu nevyužíval. Vrátil se do rodného domu, kde žili jeho sourozenci, kteří mu z malé komory připravili obytnou světničku, které se na dalších dvacet let stala jeho novou klášterní celou. Zaměstnání se mu podařilo získat v uherskobrodské Frutě, která byla známým a kvalitním zpracovatelem ovoce a zeleniny. Reginald Dacík zde na továrním dvoře opravoval bedny ještě s jedním bývalým vězněm: *„Z vězení první kroky otce Reginalda vedly do Jarošova. Pak odjel do Brodu a tam zůstal. Za tím jejich domečkem byla taková komora a z ní si udělal poustevnu, celu, pokoj. Měl tam psací stroj. Bydlela tam ještě Anna a Marie, ta Marie byla vdaná a švagr Karel. Ti tři se o něj starali. Musel nastoupit do zaměstnání. Neměl kam, protože ničím vyučený nebyl, fyzicky také zdatný nebyl. Ale ten švagr Karel pracoval ve Frutě a tak ho vzali do té Fruty. Bylo to kousek za jejich domem. Tam byla ta konservárna ovoce. Takže ho vzali a naučili ho skládat bedničky, takové ty paletky malinké. Dali mu kladívko, to kladívko ještě mám, dali mu hřebíky, tady budete to a to, a tož ti chlapi co tam byli, co tam pracovali, to byli většinou věřící lidé z Brodu, nebo z Nivnice, taky si ho vážili, protože když se něco nepovedlo tak to po něm opravili. Tam musel pracovat za velice málo peněz, ale sem tam někdo přišel a něco mu dal, a tak přežíval v Brodě. Jedna ta teta Anna, ta měla důchod, pracovala po celý život u Baťě, ten strýc Karel pracoval v té Frutě, a myslím už měl taky důchod. Jenom Marie, ta neměla žádný důchod, protože nebyla nikdy*

⁹⁴ Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, osobní svědectví Františka Dacíka z r. 2009.

*zaměstnaná. Měli zahradu, ovoce, nějaké králíky, slepice. Tak tam žili. Sem tam někdo přišel na návštěvu.*⁹⁵

Reginald Dacík pracuje pod komunálními službami města Uherký Brod ve zdejší Frutě. Práce to nebyla nijak náročná, ale jistě neodpovídala kvalitám a schopnostem, kterými byl Reginald Dacík obdarován: *„Ve Frutě pracovali dva ještě s panem Hromčíkem, který byl také zavřený a došel z kriminálu. Oni nebyli zaměstnaní pod Frutou, ale pod Komunálními službami. Byli tak úplně bokem, vyloženě uklizení. Byl to takový tmavý otevřený přístřešek, měli tam cirkulu, a hodně bedniček, které opravovali. Bylo vidět, že si rozuměli. Plat byl 1.200 nebo 1.100 korun, bylo určeno, že víc nesmí dostat, prostě velmi malý plat.*⁹⁶ Všechno přijímal s odevzdaností a bral jako plnění Boží vůle, že nyní může a má trpět pro Krista. Sám však konstatuje, že *„nejen bednami živ je člověk“*⁹⁷ a tak přemýšlí, čte a studuje. Z dochovaných dopisů se dozvídáme, jak živý byl jeho zájem o právě probíhající II. vatikánský koncil. Také neustále toužil po dalším sebevzdělávání. Sám zmiňoval, že se snaží proniknout do rubrik k novému breviáři, do nových liturgických předpisů a nedá si pokoj, dokud to úplně nepochopí.

I přes složitou politickou situaci v naší republice neztrácel styk se zahraničím. Díky spolubratřím a přátelům žijícím v cizině a své znalosti několika jazyků, získával informace četbou římského Osservatore Romano a různých cizojazyčných časopisů a knih, které mu posílali. Poslouchal také zahraniční rozhlasové vysílání a stýkal se s některými bývalými dominikány, kteří jej v Uherském Brodě navštěvovali

V polovině šedesátých let, kdy dochází k politickému uvolnění ve společnosti, je mu udělen státní souhlas podle § 16 tzv. šestnáctka, podle níž kněz mohl veřejně sloužit mši svatou a udělovat svátosti, ale neměl nárok na

⁹⁵ Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, osobní svědectví Františka Dacíka z r. 2009.

⁹⁶ Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, osobní svědectví Heleny a Antonína Šišlákových ze dne 27. 2. 2010.

⁹⁷ Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, kart. č. 32, složka C 56, dopis sestrám z 13. 6. 1963.

odměnu (nedostával plat), kterou by mu Okresní národní výbor vyplatil. Reginald Dacík může začít působit u sester Kongregace svatého Cyrila a Metoděje na Velehradě.

4.2 Velehrad

Dne 1.12.1965 Reginald Dacík nastupuje jako duchovní správce sester Kongregace svatého Cyrila a Metoděje na Velehradě. Pro něho i pro sestry je to veliká milost. Může se opět naplno věnovat tomu, čemu zasvětil svůj život a sestry dostávají jedinečnou příležitost pod vedením zkušeného teologa a duchovního vůdce prohlubovat a rozvíjet svůj řeholní život a zároveň uvést do života požadavky II. vatikánského koncilu. O této radostné události, se zmiňuje Reginald Dacík v jednom z mnoha dopisů, napsaných sestrám dominikánkám: *„Milé sestry, možná, že se divíte, odkud Vám to píše. Jsem ode dneška na Velehradě. Opustil jsem bez jakékoliv lítosti bedny ve Frutě a odstěhoval jsem se k sestrám Cyrilometodějkám na Velehrad. Radost je z toho oboustranná. Očekávání této chvíle bylo také důvodem, že tak pozdě odpovídám na Váš dopis. Tak začínám nový způsob života. Zatím ještě nevím, jak se to všechno vyvine. Sestřičky jsou velmi hodné, vesměs vzdělané, bývalé profesorky a učitelky. A stále studují a dělají všelijaké kursy. Mám také vypomáhat v basilice. Přišlo všechno tak náhle, neočekávaně, takže jsem sám žasl nad tím. Pán Bůh si opravdu dělá, co sám chce. To je jediné vysvětlení, když zvážím všechny okolnosti okolo toho. Nyní budu mít dosti času k tomu, abych studoval materiály koncilu, pokud se mně podaří dostat. Doufám, že pozvolna to přijde, i když teď dělají zase větší obtíže.“*⁹⁸

Kongregace sester svatého Cyrila a Metoděje byla založena v roce 1928 sestrou Marií Nesvadbovou, oficiálním zakladatelem byl jmenován Msgr. Jan Šrámek, který vedl úřední jednání. Důvodem k zřízení kongregace byla

⁹⁸ Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, kart. č. 32, složka C 56, dopis sestrám z 1. 12. 1965.

nedostatečná péče o postižené děti, kterou sestra Marie Nesvadbová intenzivně vnímala. Druhým důvodem byla idea domácí kongregace, jež by svou činností podporovala sjednocovací snahy zahájené Unionistickými sjezdy na Velehradě. Tuto ideu vyslovil arcibiskup A.C. Stojan, kterého sestry pokládají za svého ideového zakladatele. V době příchodu Reginalda Dacíka na Velehrad – Stojanov, měla kongregace za sebou bezmála čtyřicetiletou existenci.⁹⁹

Působením Reginalda Dacíka u sester Kongregace svatého Cyrila a Metoděje se hlouběji zabývala sestra Benedikta Míslarová, a proto jen v obrysech naznačíme toto jeho desetileté působení. V šedesátých letech minulého století se ve světě i u nás mnohé mění. Na západě je „revoluce mladých,“ která vede k uvolnění ve všech oblastech společenského života a vrcholí studentskými bouřemi. Od počátku šedesátých let dochází i v Československu k uvolnění poměrů. Dochází k zmírnění mezinárodního napětí a určitému sblížení Východu se Západem v souvislosti s nástupem Nikity Sergejeviče Chruščova v SSSR. Atmosféra šedesátých let nastartovala přeměnu celé společnosti, která vyústila v pokus o tzv. "Obrodný proces ve státě i ve společnosti". Tento proces vešel do dějin jako "Pražské jaro 68".

V římskokatolické církvi dochází pod vlivem II. vatikánského koncilu ke změnám uvnitř církve. Tyto změny jsou velkou příležitostí k obnově, ale ne vždy byly dobře pochopeny. Na západě vyvstává krize řeholního života, určitá improvizace v liturgii a zmatky v morálce. V Československé socialistické republice bylo zpočátku nesnadné získat koncilní dokumenty a informace o dění na koncilu. Vždyť účast byla ze strany režimu povolena jen jedinému biskupovi, tehdejšímu administrátorovi pražské arcidiecéze, Františku Tomáškovvi. Přesto se informace různými neoficiálními cestami dostaly především ke kléru, který využíval všech možností, jak se k nim dostat. Tehdejší katolické noviny informovaly velmi málo nebo vůbec. Pro tato

⁹⁹ Srov. MISLEROVÁ, B.: ThDr. *Reginald M. Dacík OP- Formátor sester Kongregace sv. Cyrila a Metoděje na Velehradě v letech 1965- 1974* (diplomová práce na katedře spirituality, mezináboženského dialogu a studií křesťanského východu, CMTF), Olomouc 2002, s. 38 – 39.

omezení nedocházelo k tak bouřlivým až revolučním vnějším změnám. Vše probíhalo pozvolna a s určitou opatrností. Přesto se vedly diskuze a teologické reflexe, které vyvrcholily založením Díla koncilové obnovy v roce 1968.

Zdálo by se, že Reginald Dacík je mimo dění které se v církvi odehrává. Není to však pravda, neboť z dochovaných materiálů víme, že byl často dotazován, aby se vyjádřil k různým teologickým otázkám. Také se aktivně podílel na uvádění výnosů koncilu do života církve u nás. Bylo to spíše ve skrytosti než na řečnických tribunách. To odpovídalo jeho charakteru a také obavám. V roce 1968 se stává členem periodika Via – časopisu pro teologii. Začal opět publikovat. Zde připomeňme knihy *Žij a modli se s církví*, *Úvod do Písma svatého*, *Úvod do teologie*, které sloužily především jako skripta pro Cyrilometodějskou bohosloveckou fakultu. Do roku 1970 spolu s Metodějem Habáněm a Vitem Benešem vyučoval dominikánské kleriky, kteří bydleli na faře v Chlumu nad Ohří a dojížděli na Cyrilometodějskou teologickou fakultu do Litoměřic nebo do Olomouce.¹⁰⁰

V letech 1970 – 1973 byl členem Teologické komise při sboru ordinářů, v níž byl jako znalec oboru dogmatické teologie spolu s Josefem Wolfem a Josefem Zvěřinou, začleněn do teologické sekce.¹⁰¹ Výrazně vystoupil zejména při projednávání článku Bonaventury Boušeho OFM „Naděje katolictví v českých zemích,“ v němž spolu s Metodějem Habáněm shledával věroučné omyly. Byl také členem odborné komise, která posuzovala soukromá mariánská zjevení v Turzovce. K tomu zjevení se stavěl spíše rezervovaně až odmítavě. Při těchto všech aktivitách byl stále duchovním správcem sester na Velehradě, které nezanedbával, ale poskytoval jim kvalitní duchovní i intelektuální formaci. Přes obvyklou kněžskou službu jako například každodenní sloužení mše svaté, svátost smíření, adorace, exercicie, také přednášel teologii, zvláště mladým nově příchozím sestrám, na jejichž formaci mu záleželo: „*Zpočátku to bylo těžké, pak jsme si na to zvykli. Nejprve jsme se*

¹⁰⁰ Srov. NOVOTNÝ, V.: *Katolická teologická fakulta 1939 – 1990. Prolegomena k dějinám české katolické teologie druhé poloviny 20. století*. Karolinum, Praha 2007, s. 235.

¹⁰¹ Srov. NOVOTNÝ, V.: *Teologie ve stínu. Prolegomena k dějinám české katolické teologie druhé poloviny 20. století*. Karolinum, Praha 2007, s. 152 - 164.

seznámili s termíny, poté začal s úvodem do Písma svatého, pak následovala fundamentálka. Bral jedno po druhém, kristologii, mariologii, pak jsme skončili někde za traktátem o andělich. Morálku jsme probírali také. Od něho byly vlastně k dispozici knížky, morálku jsme měly z knihovny sester asi ve třech exemplářích.¹⁰²

Jeho posluchači byli dominikánští klerici, kteří tajně vstupovali do řádu, ale větší část tvořily sestry, kterými v žádném případě nepohrdal, ale považoval je za skutečné studenty teologie: „Chodili jsme k němu ke zpovědi, byl náš zpovědník a byl takový hrozně příjemný, takový otcovský. Mohli jsme mu říci cokoliv. Vždycky pro nás měl pochopení. I když jsme si stěžovali na přestavené, tak se nám to snažil vysvětlit, ale opravdu nás přijímal tak otcovsky. Byl moc hodný. A pořád nám připomínal, že máme studovat teologii. Protože on sám byl teolog, tak nám to pořád doporučoval. Pokud byl u nás na Stojanově, tak se snažil nám dávat přednášky z kristologie, mariologie i církevních dějin, To vše jsme probírali. Snažil se nám přizpůsobit, abychom to pochopili, protože studovaných sester tam bylo pár, které měly trochu větší rozhled. My jsme byly juniorky, tak jsme toho také ještě moc neznaly. On se opravdu snažil, nám to přizpůsobit, abychom to pochopili. Snažil se to říci tak trochu jakoby svými slovy. Přeložit nám tu teologii do srozumitelného jazyka. Pak chtěl ještě, abychom si u něho dělali i zkoušky z teologie, že se nám to někdy může hodit. Dělali jsme je. Udělali jsme celou mariologii, kristologii, Církevní dějiny, měli jsme i index. Bylo to vyloženě studium. Jezdili jsme za ním později i do Brodu dělat zkoušky. On nám vždycky řekl, co se máme naučit, my jsme se to naučili, on nás z toho vyzkoušel a zapsal do indexu. Říkal, ať si ho schováme, že nám to jednou bude uznáno. No a pak nám uvařil vždycky kafe, nabídl čokoládu, byl to takový lidský přístup.“¹⁰³

Reginald Dacík byl opravdu v tomto období velmi aktivní a pomáhal při formaci jak nového řádového dorostu, ale také oficiálně na teologické fakultě

¹⁰² Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, osobní svědectví sestry Heleny Řezáčové ze dne 31. 12. 2008.

¹⁰³ Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, osobní svědectví Ireny Řezáčové ze dne 31. 12. 2008.

a při formaci bohoslovců. I když neměl přístup k novým teologickým knihám tak jako teologové na západě, přesto se snažil prohlubovat své vědomosti a myšlení, tím, co bylo dostupné. Osobní reflexí, znalostí nauky a především zachování věrnosti sv. Tomáši Akvinskému, jehož učení bylo pro něj primární. *„Absolutní evolucionismus, který mluví „o myslící živé hmotě“ se nedá srovnat s katolickým učením o stvoření každé lidské duše. Proto církev několikrát úředně zdůraznila, že Teilhard de Chardin není pro nás přijatelný, protože jeho knihy obsahují „vedle mnoha nejasností i nauky bludné“. V přednášce je otázka stvoření každé lidské duše tak podaná, že si o tom může každý myslet, co chce. Zamlžovat věci – jistě jste si toho všiml – je snahou některých moderních teologů, kteří chtějí dělat dojem ortodoxních a přitom pronášejí nebezpečné pohledy na katolické články víry. Nazývat Vyznání víry konzervativním, zdá si mi velmi nebezpečné. Copak je víra konzervativní a progresivní? Teologické názory mohou být označeny těmito slovy. Ale víra? Ta je pro všechny stejná a nestárne. Vyznání Pavla VI. Není nic osobního, nic, co by nebylo dokonale podloženo koncily, magisterem dřívějších dob, definicemi, které jsou de fide. Chceme snad jinak věřit, než věřili naši předkové? Mnozí z dnešních teologů, vedeni racionalismem, se všemožně snaží, aby křesťanství zbavili všech mysterií. Právem jim říká kard. Suenens, že pak by redukovali křesťanství na pouhý deismus.“¹⁰⁴ V této ukázce se Reginald Dacík vyjadřuje k jedné teologické přednášce, které se zúčastnil. Zde je vidět jeho zdravý zápal pro pravdu a nauku a církve, kterou vždy velmi ctil. Bylo by velmi zajímavé hlouběji se zabývat tímto obdobím, které zachycuje proudy v teologickém myšlení té doby. Je třeba však zdůraznit, že Reginald Dacík byl II. vatikánským koncilem nadšen a s radostí jej přijímal. V jednom z dopisů píše: *„Připojil bych k Vaším myšlenkám to, co řekl nezapomenutelný Jan XXIII. při zahájení sněmu – nevím, zda jste to četli – a co tak důrazně odmítá všechny sýčky: „V současném vývoji lidských událostí, jimiž lidstvo, jak se zdá, vchází do nového řádu, musíme spíše vidět skrytý plán Boží prozřetelnosti.**

¹⁰⁴ Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík., kart. č. 32, složka C 70, dopis ThDr. Josefu Bradáčovi z 23.1.1971.

Tento plán sleduje během věků prostřednictvím díla lidí, a většinou mimo jejich očekávání, svůj vlastní cíl, a všechno, i protichůdné lidské zájmy, řídí jemně k blahu Církve“. To je optimistický pohled velkého papeže na současnou bídu světa, která ho nijak nemůže zdeptat, nýbrž jen posiluje jeho pevnou víru v Boží prozřetelnost. Tak smýšlel i svatý Pavel když psal, že milujícím Boha všechno napomáhá k dobrému. Měli bychom tedy smýšlet jinak. Vždyť v tomto smýšlení, v tomto pohledu na všechno, co se děje ve světě, je naše síla a klid naší duše. Ostatně žalm 22 nám to všechno stále připomíná, a proto vlévá vždy novou odvalu nést všechno, co nám život dává. Právě sleduji debaty na sněmu o řeholnicích. I tu bude mnoho nového. Škoda, že se toho Mec nedočkal. To by si poslechl, jak mluví kardinálové proti starobylému obleku řeholnic.“¹⁰⁵

Na mnoha jiných místech se pozitivně vyjadřuje k dění na koncilu, těší se z jeho konání, studuje jeho dokumenty a zprostředkovává je druhým. Je také „dvorním teologem“ olomouckého biskupa Josefa Vraný, který se s ním často radí a využívá jeho služeb především v teologických a naukových otázkách: „*Vranovi psával i pastýřské listy Byli v častém kontaktu. Pan biskup za ním jezdil, když potřeboval poradit, napsat pastýřský list anebo něco do katolického týdeníku. Pan doktor mu to napsal, ale podepsaný byl on, Vrana, a měl z toho skrupule, že za to bere peníze. Biskupa Vranu nikdy neodsuzoval. A pan biskup, když měl třeba v bazilice, nějakou slavnost, tak tam chtěl pana doktora Dacíka mít u oltáře. Později to začalo vadit církevnímu tajemníkovi: „radí biskupovi, a má vliv na smýšlení kněží“.* To byl hlavní důvod, proč už u nás nesměl být.“¹⁰⁶

Pomáhal také mnoha bohoslovcům a zájemcům o řeholní život, kterým uděloval rady k rozlišení jejich povolání, cesty ke kněžství a zasvěcenému životu: „*Na Otce Reginalda Dacíka vzpomínám s velkou úctou a vděčností, protože stál při začátcích mého povolání. Od prázdnin roku 1969 jsem často přijížděl na Velehrad do Vincentina. Ve velehradské basilice jsem často vídal korpulentního pána v bílém řeholním rouchu. Přiznám se, že jsem neměl moc*

¹⁰⁵ Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, kart. č. 32, složka C 56, dopis sestrám z 15.11. 1964.

¹⁰⁶ Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, osobní svědectví setry Damiány Mikulkové ze dne 27. 3. 2010.

odvahy se mu přiblížit. Na Velehradě se ale začalo probouzet moje povolání. Když jsem se s tím svěřil jedné paní, která ve Vincentinu pracovala, doporučila mi, abych se poradil s O. Reginaldem a dokonce mě k němu doprovodila. Přijal mě ve svém pokojíčku a s milým úsměvem mě vyslechl, dal mně několik rad a pak se mě jen mezi řečí zeptal: „A dominikánem byste se stát nechtěl?“ Já jsem byl v té době sotva odrostlý puberták a měl jsem v té době jiné představy o svém budoucím řeholním životě. A tak jsem odpověděl záporně. Nedal na sobě nic znát, pohovořil se mnou a pak jsme se rozloučili. Pán Bůh má smysl pro humor a má ovšem taky svoje plány. Takže za půl roku jsem opět seděl v pokojíku P. Reginalda a ptal jsem se, jak bych se mohl stát dominikánem. Znovu se mnou laskavě pohovořil, dal mi několik dobrých rad a taky kontakty, na které se mám obrátit. A tak jsem se za nějaký čas stal dominikánem.

Tím moje kontakty s Velehradem a hlavně s O. Reginaldem neskončily. Do řádu jsem byl přijat v roce 1970 O. Metodějem Habáněm na Chlumu sv. Maří. Téhož roku tam nastoupil jako farář čerstvý novokněz O. Dominik Duka. A krátce na to přišla na Chlum moje maminka jako hospodyně. Do té doby tam byly dvě sestry dominikánky. Církevní tajemníci tlačili na generální představenou, aby sestry z Chlumu odvolala. Maminka v té době nastoupila do důchodu a tak tam sestry vystřídala. Spolu s několika dalšími bratry ve formaci jsme jezdili na Chlum ze semináře každé prázdniny a O. Metoděj se věnoval naší formaci. Před velikonoce roku 1971 dostal O. Metoděj dopis od O. Reginalda, ve kterém žádal, abych mu směl pomáhat o velikonočích na Velehradě. Bylo víc než zřejmé, že to nebylo O. Metodějovi vhod, ale nedokázal odmítnout. Takže jsem velikonoce prožil s O. Reginaldem na Velehradě. Pomáhal jsem mu při obřadech velikonočního tridua v ústavní kapli na Stojanově u sester sv. Cyrila a Metoděje. Pobýval jsem tam tak napůl na černo. O. Reginald říkal: „Náš vedoucí není špatný, ale co oko nevidí, to srdce nebolí.“ Spával jsem v sakristii, odkud jsem měl přímý přístup do kaple.

Příští rok se naše komunita na Chlumu musela rozejít, odešli jsme s O. Dominikem do Jáchymova, kam byl ustanoven za faráře. Na Velehrad už jsem

se dostal zřídka. Pak O. Reginaldovi odebrali státní souhlas a on odešel do svého rodného domku v Uherském Brodě. Pak následovala moje vojenská služba, pak mé kněžské svěcení a primice. Na primici mi přijel, ale nebylo moc času na nějaký rozhovor. Čtyři roky kaplanování mi nedovolily příliš mnoho cestovat. Teprve když jsem nastoupil jako farář do Perné u Mikulova, vydal jsem se za O. Reginaldem do Uherského Brodu. Pozval jsem ho a on pak u mě na faře trávil po dva roky svou dovolenou. Trošku jsem s ním cestoval – na Moravec a jinde. Jezdil se mnou rád, ale bylo vidět, že ho to už unavuje. A pak už byl jeho zdravotní stav takový, že musel požádat o přijetí do Charitního domova na Moravci. Na Moravec jsem jezdil poměrně často a vždycky jsem šel navštívit O. Reginalda. Pak si vzpomínám na jeho osmdesátiny. Každé životní jubileum bratří na Moravci bylo příležitostí k setkání. Sjeli jsme se i tentokrát. Když jsem O. Reginaldovi blahopřál, pošeptal jsem mu: „Otče, vy jsme mě přivedl do řádu a já vám za to děkuji!“ A na jeho tváři se objevil jeho typický milý úsměv. O rok později, 21. dubna 1988 O. Reginald zemřel.“¹⁰⁷

Doprovázel také mnohé kněze, kterým poskytoval různé kvalitní texty, jichž mohli využívat při pastoraci. V únoru v roce 1969 se mu podařilo vycestovat do zahraničí a navštívit tak ještě jednou místo svých teologických studií, Řím. Jak k této cestě došlo přesně nevíme, pravděpodobně se jednalo o kněžskou pouť nebo o pouť k hrobu sv. Cyrila, neboť fotografie, na které je zachycen na svatopetrském náměstí, je na zadní straně datována: „v Římě 14.2.1969,“ což je podle římského kalendáře památka dne úmrtí sv. Cyrila.¹⁰⁸ Jistě to pro něj byla úžasná milost.

Po nepodařené „reformě komunismu“ nastává v Československu tzv. období normalizace. Poměry se vracejí do starých kolejí a začíná opět pronásledování církve. To se také dotkne Reginalda Dacíka, neboť je mu odňat

¹⁰⁷ Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, osobní svědectví P. Augustina Jiřího Prokopa OP ze dne 12. 3. 2010.

¹⁰⁸ Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, fotografie datovaná 14. 2. 1969.

státní souhlas k výkonu duchovenské služby. K 1. únoru 1974 musí opustit Velehrad a vrací se do Uherského Brodu.

4.3 Závěr života

Reginald Dacík se po devíti plodných letech znovu vrací do svého rodného města, kde u svých sourozenců opět nachází zázemí. Snaží se, i když omezeně, vypomáhat v místní farnosti. To je mu umožněno při večerní mši svaté. Několik měsíců zastupuje nemocného faráře v Kunovicích. Na faře v Uherském Brodě buduje také studijní knihovnu, jež měla sloužit dominikánskému řádu v ilegalitě. I nadále je ve spojení se sestrami Kongregace svatého Cyrila a Metoděje, které ho často navštěvují. Také kněží a bohoslovci přijíždějí za ním na návštěvy, při kterých jim ochotně radí a pomáhá. Navazuje zde také obdivuhodné přátelství s manželi Šišlákovými, pro které se stává duchovním otcem, rádcem a na oplátku oni, zvláště paní Šišláková, pomáhají při vedení domácnosti, na jejíž chod z důvodů stáří přestávají sourozenci Dacíkovi již stačit: *„A já jsem jezdila do obchodu okolo nich s kočárkem, a oni prosili, ať jim nakoupím. Potom už jsem jim ty nákupy brávala tak, že jsem jim to na tom kočárku dovezla a tak ta spolupráce začala. Oni začali brát obědy, protože ta Anička už nemohla. Roků přibývalo, ona dřív vařivala i s tou Mařenkou, ale potom už nemohli, říkali, že si obědy objednají z pečovatelské služby. Pater Dacík se toho velice bál, nechtěl, aby jim pečovatelky chodily do domu. Říkal, že došel z kriminálu, že je sledovaný, bál se, aby tam proti němu někoho nenasadili. Já jsem tam šla, a oni mě zapsali jako pracovníci pečovatelské služby, tak jsem se k nim dostala.“*¹⁰⁹ Přes tyto běžné lidské potřeby, které Dacíkova rodina měla, se sblížili. Zrodilo se pěkné přátelství, které se pro rodinu Šišlákovou stalo zásadní, neboť Reginald Dacík měl na celou rodinu požehnaný vliv, z něhož čerpají dodnes. *„My jsme se*

¹⁰⁹ Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, osobní svědectví Heleny a Antonína Šišlákových ze dne 27. 2. 2010.

radívali, o takových konkrétních věcech, a to nám vždycky poradil dobře. Já si vzpomínám, jak se dcera hlásila na střední školu a nedostala se. To bylo tehdy zklamání a vím, že jsme šli za ním a on říká: je to škoda, že ji na tu školu nevzali, tak co dělat. A on tenkrát řekl, že máme využít kontakty na ředitele, nebo na někoho, kdo by mohl nějakým způsobem to odvolání posunout. Připadalo nám to jako protekce, to je takové ošemetné. Ale on nám řekl, že už to by bylo Boží řízení, kdybyste tu protekci sehnali. On byl v reálu. Někdo by řekl, proč kněz takto radí? Ty jeho rady byly, takové přirozené. Nakonec bych řekla, že to bylo rozumné. My jsme se toho hned ujali. S odstupem chápu, že nás učil vážit si přirozených cest k Bohu. Radíval i ve věcech duchovních. Jedna paní donesla několik textů o očistci. Dojděte tak za dva za tři dni, prostudujte to a pak vám řeknu. Bylo tam psané, jak duše postupuje. Nyní jsem v očistci, jsem blažená, to mě utkvělo v paměti, a on povídá, jak může být duše v očistci blažená, hned to tam poškrtil, Kdo vám to dal, vrátit a upozornit na tyto dvě věci. Hned jsem za tou paní šla a řekla jsem jí, nerozšiřovat dál. Takže byl teolog, vzdělaný člověk, který uměl rozlišovat. On četl hodně svatého Tomáše Akvinského.¹¹⁰

Po nějaké době mohl s písemným svolením církevního tajemníka občas vypomáhat v uherskobrodském farním kostele. „Někdy měl povolené třeba v Brodě sloužit jednu mši, nebo dvě mše během týdne. Potom zase měl období, kdy mu úplně zakázali, a nesměl vůbec sloužit. A potom, když byl farář v Kunovicích nemocný, tak několik měsíců sloužil zase v Kunovicích. Říkal mě: „Víš, já si těžko zvykám.“ Protože on nikdy nepůsobil v duchovní správě. Měl problémy s pohřby, říkal, dělá mě to těžkosti, než se to všechno naučím.“¹¹¹

Reginalda Dacíka často navštěvoval tehdejší provinciál Ambrož Svatoš, s kterým ho pojilo dlouholeté přátelství. Ambrož Svatoš dlouhá léta usiloval o kanonizaci paní Zdislavy, což se mu nakonec podařilo. Při této práci mu Reginald Dacík intenzivně pomáhal, neboť jak víme, měl také k paní Zdislavě

¹¹⁰ Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, osobní svědectví Heleny a Antonína Šišlákových ze dne 27. 2. 2010.

¹¹¹ Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, osobní svědectví Františka Dacíka z r. 2009.

vztah úcty a obdivu, a kdyby se mu podařilo v 1949 vycestovat, podílel by se přímo na přípravě kanonizace v Římě.

Stále se snaží psát, duchovně doprovází kněze, řeholníky a řeholnice. Sleduje dění kolem sebe, jak v církvi, tak ve společnosti: „*Stále ještě nemám souhlas, třebaže pan biskup se snaží pro mě získat. Práce mně ovšem neschází, té je stále dost, korespondence plný stůl a přemýšlím vždy, komu dříve napsat. V poslední době vyšlo v Kalichu nové Písmo svaté, na překladu spolupracovali i katolíci. Vyšlo v jednom svazku, pěkný český překlad, takže nemusíte číst Kralickou bibli, kde je řada výrazů těžko srozumitelných. Tento nový překlad je použitelný i pro nás. Scházejí tam zatím Deuterokanonické knihy, které prý brzy doplní.*“¹¹²

Pořád je sledován, i přes svůj věk je pro režim nepohodlný a dokonce nebezpečný. V dopise uvádí: „*Chtěl jsem v létě k moři, k našim do Jugoslávie, ale nedostal jsem povolení. Bojí se, že bych rozvrátil republiku. Já, který jsem rád, že žiji. Podívám se proto pravděpodobně do lesa někde u nás. Jak vidím, na cizinu už nemohu pomýšlet. Také dobře: alespoň umru u nás. Tam bych se mohl utopit v moři.*“¹¹³ Studuje, píše, doprovází, ale především se modlí, rozjímá, a obětuje svůj život Bohu a církvi. Dozrává. Jak mnozí vzpomínají, právě v těchto letech na ně působil Reginald Dacík jako laskavý, dobrotivý otec, a setkání s ním bylo vždy jemným pohlazením. „*On byl tichý, ale takový táta. Byl otcovský, že cokoliv mluvil, z toho vyzařovalo takové teplo, otcovské porozumění, že já bych rád, kdyby každý den tam za mnou jezdil. Ovšem byl jsem tam sám jenom týden nebo několik dnů, v lázních Luhačovicích, kam za mnou z Uherského Brodu přijel. Museli jsme být opatrní, neboť jsme věděli, že jsme ještě pořád sledováni.*“¹¹⁴

¹¹² Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, kart. č. 32, složka C 56, dopis sestře OP z 19. 2. 1981.

¹¹³ Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, kart. č. 32, složka C 56, dopis sestře OP z 22. 4. 1977.

¹¹⁴ Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, osobní svědectví Josefa Vlčka ze dne 21. 2. 2010.

Situace v rodině Dacíků se stávala čím dál víc náročnější. „Žijem, jak můžem a dovedem. Nejstarší z nás – Marie, už ztratila nejen paměť, ale i rozum, (sklerosa), a tak s ní máme starosti. Anička je stále nemocnější, a tak těžko zvládá všechno, čeho je třeba, abychom žili. Ještě štěstí, že švagr (81 roků), je zdravý a tak ve všem pomáhá. Tak vidíme konkrétně, jak vypadá stáří. Letos nemám souhlas, a nevím, zda ho ještě do smrti dostanu. Práce mám stále dost. Ostatně už to nejde tak, jak to šlo, když mě bylo třicet.“¹¹⁵

Po dohodě s provinciálem Ambrožem Svatošem odešel roku 1984 do Charitního domova pro kněze na Moravci, kde také žil P. Ambrož. Zde měl zajištěnou kvalitní péči nejen po stránce materiální, ale i přítomnost spolubratra Ambrože a sester dominikánek, které zde v té době pobývají, byla jistě potěšující. Duševně byl svěží, ale jeho tělesné zdraví se stále zhoršovalo, až nakonec ztratil řeč, takže komunikoval jen pohyby a slzami. Později se také začínají dostavovat výpadky paměti, které jsou pro něj velmi traumatizující. Zemřel ve čtvrtek 21. dubna 1988 v 19,37 hod. Poslední okamžiky života Reginalda Dacíka jsou zachyceny v dopise P. Ambrože Svatoše: „Drahá sestro, díky za účast na velikonočním pohřbu milovaného O.M.R.Dacíka. Otec byl osobnost. Miloval rád sv. O. Dominika a naučil nás ho milovat. V mládí říkával, že chce být druhým Otcem Odklonem Pospíšilem, který rozdával horlivě slovo Boží s tak obětavou láskou... Pře krásně jsme se s ním tady my – dominikánská rodina – loučili – poslední neděli dopoledne – a pak ve čtvrtek odpoledne, kdy u něho sloužil O. Vít mši svatou a zpívali jsme opět Salve Regina a O lumen. Večer, když jsme se u něho pomodlili kompletář, odevzdal svou krásnou duši v 19:37 hodin do rukou Pánových.“¹¹⁶

¹¹⁵ Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, kart. č. 32, složka C 56, dopis z 17. 12. 1980.

¹¹⁶ Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, kart. č. 29, složka C 56 a 58, různé.

4.3.1 Rozloučení s Reginaldem Dacíkem

Rozloučení s Reginaldem Dacíkem se nejprve konalo 22. dubna 1988 v 9:00 hodin v obřadní síni Charitního domova pro přestárlé kněze na Moravci za přítomnosti tamějších obyvatel. Krásná a výstižná řeč Ambrože Svatoše, jasně potvrzuje, že Reginald Dacík dozrál v opravdového duchovního otce: *„Loučíme se zesnulým v Pánu O. Reginaldem Dacíkem, narozeným v Uherském Brodě 21. ledna 1907. Právě včera 21. dubna, kdy dokončil svou životní pouť, dovršil 81 let a plné tři měsíce svého života... Běh jeho života a jeho celoživotní práci řádovou, učitelskou, spisovatelskou a apoštolskou jsme si plně oživilo loňského roku, když jsme s ním děkovali Pánu za 80 let života... Tady u nás v Charitním domově pobyl téměř čtyři roky – přišel k nám v srpnu 1984 – v klidu a s odevzdaností a láskou snášeným... Prožíval zde u nás odevzdanou lásku, o které překrásně psal celé poučení, doporučení a rozjímání ve své knize PRAMENY DUCHOVNÍHO ŽIVOTA. A končí své pojednání těmito slovy a závěrem: „A tak v naprostém klidu a v hluboké vnitřní radosti, třeba i uprostřed vnější bolesti, se modlí vždy duše odevzdaná se středověkým básníkem: Chci Hospodine, to jen, co ty chceš, jsem srozuměn s tím, co ty učiníš. Tvůj kříž je moje jho a já jsem jeho spřež, mně připravena ke všem bolům zříš. Bij, hoň a muč mě, jak jen dovedeš, bičem či bolem, jak si usmyslíš. Jen jednu milost kéž mi neupřeš: bych ti směl býti stále blíž a blíž. Děkujeme Otci Reginaldovi Marii Vincenci Dacíkovi za vše, co vykonal pro náš Boží lid a přejeme mu bohatou nebeskou odměnu. A O.Reginald Dacík děkuje za všechnu lásku, pozornost a péči, které se mu v Charitním domově od vás všech dostalo. Děkuje vedení Charitního domova a děkuje zvláště sestře komorné Eufrosině, která se o něho s mimořádnou obětavostí starala v jeho nemoci a bezmocnosti. On může dosvědčit, že moravecký Charitní domov byl pro něho skutečným Domus charitatis – Domovem lásky.“*¹¹⁷

¹¹⁷ Srov. Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, kart. č. 29, složka C 56 a 58, různé.

Hlavní obřady se konaly ve čtvrtek 28. dubna 1988 v 10:00 hod. v katedrále svatého Václava v Olomouci. Zádušní mši svatou za přítomnosti několika kněží, spolubratrů a velkého množství věřících sloužil opět P. Ambrož Svatoš. V homilii shrnul, stylem sobě vlastním, požehnanou službu Reginalda Dacíka jako kněze, učitele, pastýře a teologa. Zdůraznil zakotvení zemřelého v Ježíši Kristu a celý jeho život nazval kristocentrickým. Po liturgických obřadech byl uložen ke svým řádovým bratřím na hlavním olomouckém hřbitově. Na parte byla uvedena jako motto slova z evangelia sv. Lukáše: *Ježíš řekl Šimonovi: „Zajed’ na hlubinu a spust’te síť k lovení!“ (Lk 5,4)*. Tato slova nejlépe vystihují celé směřování jeho života, onu hloubku, výšku, šířku i délku, kterou čerpal z Ježíše Krista.

ZÁVĚR

Tato práce v žádném případě nechce být glorifikací osobnosti Reginalda Dacíka. Snažila se zachytit jeho osobnost v celé šíři již od jeho narození, poukázat na vlivy i osoby, které jistě hrály významnou roli při rozhodování o budoucí cestě, kterou nastoupil. Člověk je tvor sociální i duchovní, uskutečňuje sám sebe skrze vztahy. Tak jako každý i Reginald Dacík prožívá vztah: dítě – rodič, žák – učitel. Narozdíl od jiných však i vztah: novic – novicmistr, duchovní otec – věřící, profesor – student, ale bohužel i vězeň – věznil. Především ale, jak věříme, žije i uskutečňuje život, který je nasměrován k Bohu a jehož cílem je Bůh. Toto vše jsme se pokusili zachytit a nastínit v jednotlivých kapitolách.

Protože tato práce měla ambice zabývat se osobou Reginalda Dacíka komplexně, využila dostupných pramenů jak církevní provenience (farních i řádových kronik a fondů), tak k dokreslení závažnosti období 50. – 60. let 20. století i materiálů z osobního archivu spoluvězně Josefa Vlčka. Nejcennějším pramenem však byly osobní zápisky z období noviciátu, které odkrývají nitro Reginalda Dacíka. Velkým přínosem byla též četná korespondence, ve které je z části zachyceno jeho teologické myšlení a osobní svědectví příbuzných, spolubratří a dosud žijících blízkých i vzdálenějších přátel a kolegů.

Z života Reginalda Dacíka velmi silně působí období noviciátu, které podrobně zachycuje ve svých osobních zápiscích a které vypovídá o jeho ideálech a životní touze. I z tohoto důvodu by si toto období zasluhovalo hlubší reflexi a rozbor.

Jistě mnohé zaujme období jeho profesorské činnosti, ve které vykazoval neuvěřitelnou energii a elán, nebo čas věznění kdy si zachoval lidskou důstojnost a jasný postoj. Tyto periody jsou dostatečně doloženy svědectvími a pracemi různých autorů.

Speciální část práce tvoří období kolem II. vatikánského koncilu a události po něm, kdy Reginald Dacík opět může sice omezeně působit ale o to s větším zájmem. Zde musíme podtrhnout jeho teologické myšlení, které se vyvíjí ve stínu koncilu a v reakci na něj. Oproti západním teologům, kteří mají neomezený přístup k literatuře a informacím, se Reginald Dacík i přes tento handicap snaží všemožně reflektovat nové podněty. Zvláště zajímavý je jeho postoj v ekleziologii.

Smyslem této práce bylo do hloubky prostudovat bohatý životní příběh Reginalda Dacíka, poznat jej jako osobnost, jako teologa a duchovního učitele. Ve všech těchto oblastech může být jeho život pro mnohé obohacující a povzbuzující. Neméně významné je také teologické myšlení otce Reginalda, jemuž se tato práce do hloubky nevěnovala, a které by mohlo být předmětem dalšího bádání.

POUŽITÉ PRAMENY A LITERATURA

1. PRAMENY

Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, karton č. 29, C 56 a 58.

Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, karton č. 31, C 65.

Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, karton č. 32, C 66, 67, 68, 69.

Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, karton č. 32, C 70.

Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, složka Svědectví otců APB, sign. C 10.

Klášter dominikánů v Praze, Praha Husova 8, Kronika konventu sv. Jiljí Praha (1896 – 1950).

Městský úřad Uherský Brod, Kniha narozených (1902- 1912), svazek X, roč. 1907, př.č. 4.

MZA Brno, fond Dominikáni Uherský Brod (1338- 1951), even. č. 457, Pamětní kniha I (1921) 1927-1930.

MZA Brno, fond Dominikáni Uherský Brod (1338- 1951), even. č. 457, Pamětní kniha II 1931 – 1933.

Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc, fond Dominikáni Olomouc 1240-1950 (1968), Liber studii materialie pro provincia Behemiae in Convetu olomucensi anno 1905-1939.

Osobní archiv Josefa Vlčka Olomouc.

2. SLOVNÍKY

PRAŽÁK, J. – NOVOTNÝ, F. – SEDLÁČEK, J.: *Latinsko – český slovník*. Česká grafická unie, Praha 1948.

3. LITERATURA

BALÍK, S. – HANUŠ, J.: *Katolická církev v Československu 1945 – 1989*, CDK, Brno 2007.

CORMIER, H. M.: *Náležet Bohu*. Krystal OP, Praha 2008.

ČERNUŠÁK, T. – PROKOP, A. – NĚMEC, D.: *Historie dominikánů v českých zemích*, Krystal OP, Praha 2001.

DACÍK, R.: *De Mariam nunquam satis*. Velehrad (samizdat) 1973.

HALAS, X F.: *Fenomén Vatikán*. CDK, Brno 2004.

Liturgie hodin III. Karmelitánské nakladatelství, Praha 2003.

HANUS, L.: *Pamäti svedka storočia*. LÚČ, Bratislava 2006.

HINNEBUSCH, W A.: *Dějiny Řádu kazatelů*. Krystal OP, Praha 2002.

KAPSA, A. (Ed.): *Uherskobrodská farnost ve XX. století. Vybrané zápisky z pamětních knih uherskobrodské farnosti*. Q studio, Uherský Brod 2005.

KAŠIČKA, Z.: *Otec Braitto*. Krystal OP, Praha 1993.

KOLEKTIV: *In Spiritu Veritatis*. Krystal OP, Praha 2008.

KOUDELKA, V. J.: *Dominik. Zvěstování Božího slova*. Sursum, Tišnov 1992.

MISLEROVÁ, B.: ThDr. *Reginald M. Dacik OP- Formátor sester Kongregace sv. Cyrila a Metoděje na Velehradě v letech 1965- 1974* (diplomová práce na katedře spirituality, mezináboženského dialogu a studií křesťanského východu, CMTF), Olomouc 2002.

NOVOTNÝ, V.: *Katolická teologická fakulta 1939 – 1990. Prolegomena k dějinám české katolické teologie druhé poloviny 20. století*. Karolinum, Praha 2007.

NOVOTNÝ, V.: *Teologie ve stínu. Prolegomena k dějinám české katolické teologie druhé poloviny 20. století*. Karolinum, Praha 2007.

PECKA, D.: *Z deníku marnosti*. Atlantis, Brno 1993.

PERNES, J. – POSPÍŠIL, J. – LUKÁŠ, A.: *Alexej Čepička. Šedá eminence rudého režimu*, Brána, Praha 2008.

ROTREKL, Z.: *Skrytá tvář české literatury*. Blok, Brno 1991.

SASKÝ, J.: *Život svatého Dominika*. Krystal, Olomouc 1941.

Nekrolog Československé provincie Řádu kazatelů vedený od jejího obnovení v roce 1905. Olomouc 1995.

TOMEČEK, R.: *Uherský Brod putování historií královského města*. Q STUDIO, Uherský Brod 2005.
TUGWELL, S.: *Svatý Dominik*. Krystal OP, Praha 2008.
VAŠKO, V.: *Neumlčená. Kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce II*. Zvon, Praha 1990.
VAŠKO, V.: *Ne vším jsem byl rád*. Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2001.
VODIČKOVÁ, S.: *Uzavírám vás do svého srdce*. CDK, Brno 2000.
ZEMEK, J.: *Vatikánský špión*. Matice cyrilometodějská, Olomouc 2002.
Catalogus conventuum et fratrum sacri ordinis praedicatorum ad provinciam Bohemiae A.D. 1929. Praha 1929.

4. INTERNETOVÉ STRÁNKY

http://cs.wikipedia.org/wiki/Uhersk%C3%BD_Brod

<http://www.apha.cz/historie-arcibiskupskeho-gymnazia-v-praze-bubenci/>